Эхэ найхан нютагаа эдэ хамта мандуулая!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-hээ гарана

Бүгэдэ арадай газетэ

1996 ЯНВАРИИН 6
Үбэлэй дунда шара хулгана hарын 16
СУББОТО гарагай 7
№4 (19344)
Газетын сэн хэлсээтэ.

ДЕПУТАДАЙ ҮНЭМШЭЛГЭ БАРЮУЛАГДАА

Буряад Республикын hунгуулиин комиссиин ээлжээтэбэшэ зүблөөн январиин 4-дэ Правительствын актова зал соо боложо, hунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ Н. М. Цыганкова Буряадай 9-дэхи округhоо Федеральна Сутлаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадаар hунгагдаhан Светлана Ивановна Найчуковада депутадай үнэмшэлгэ барюулба.

Гүрэнэй Дүүмын депутат болоhон Светлана Ивановна депутадай үнэмшэлгэ абаhанайнгаа hүүлээр үгэ хэлэхэдээ, тэрэнэй түлөө аутаа үгэhэн хүнүүдтэ баяр баясхалан хүргөөд, hунгагшадайнгаа этигэл найдалые харюулхын түлөө оролдохоб гэжэ мэдүүлээ. Гүрэнэй Дүүмэдэ анха түрүүн аграрна болон социальна асуудалнуудта анхаралаа хандуулхаб гэбэ.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Л. Ч. Нимаева республикын Эхэнэрнүүдэй холбооной зүгhөө С. И. Найчуковае халуунаар амаршалаад, энэ харюусалгата ажалдань амжалта хүсөө. Тэрэнэй hүүлээр Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Карнышев Гүрэнэй Дүүмын депутадта баглаа сэсэг барюулаа.

Промышленнигууд болон олзын хэрэг эрхилэгшэдэй холбоон, сэрэгшэдэй эхэнүүдэй хороон, "hунгалтын түлөө" гэжэ ниитын эмхиин түлөөлэгшэд С. И. Найчуковае мүн лэ гүн сэдьхэлhээ амаршалба.

hүүлээрнь Гүрэнэй Дүүмын депутат С. И. Найчукова сугларагшадта үшөө дахин баяр баясхалан хүргэбэ.

Манай корр.

СОВЕДҮҮД ХҮДЭЛМЭРЭЭ ЭХИЛБЭ

Буряад ороной бүхы хотонуудта, аймагуудта декабриин 17-до нютагай өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаануудта hунгалта болоо гээшэ hэн бээ. Хүдөөгэй hунгуулиин зарим участогуудта списогтэ ороhон 90-ээд процент hунгагшад ерэhэн байна. Гансашье захиргаанай гулваануудай тушаалда бэшэ, харин нютагай өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын Соведүүдэй депутадта кандидадуудай эдэбхи үүсхэл нилээд ехэ байгаа. Тодорхойлбол, hунгуулиин зарим округуудта депутадуудай нэгэ мандадай түлөө арбаад кандидат тэмсээ.

Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ республикын зургаан райондо нютагай өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын райсоведүүдэй түрүүшын сессинүүд үнгэрөө. Бэшэ тээ hаяын 10-13 үдэртэ сессинүүд боложо дүүрэхэ. Улаан-Удын нютагай өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын городской Соведэй сесси январиин 17-до болохо.

Түнхэнэй райондо Соведэй эмхидхэлэй сессидэ Буряад Республикын Арадай Хуралай Бюджедэй, налогой, финансын ба банкнуудай талаар комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Владимир Саганов хабаадаа. hунгагдаhан 16 депутадhаа, урдань Харбяангуудай совхозой директорээр хүдэлжэ байhан аад, районой захиргаанай гулваагаар hунгагдаhан Валерий Ускеевhээ гадна, сессиин хүдэлмэридэ Түнхэнэй үндэhэн паркын, колхоз, совхозуудай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд хабаадаба.

Соведэй түрүүлэгшын гол ажалhаа сүлөөлэгдэhэн орлогшоор багша, Арадай уран бүтээлэй байшангай директор Валерий Толмачев hунгагдаа. hонин зүйл гэхэдэ, райсоведэй 16 депутадай 12-ынь эрдэм hуралсалай хүдэлмэрилэгшэд болоно. Байгаали хамгаалгын, социальна политикын, финансын ба налогой, нютагай өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын талаар - саг үргэлжын иимэ дүрбэн комисси байгуулагдаа. Районой нютагай өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын Устав бэлдэхэ хүдэлмэриин комисси эмхидхэгдээ.

Районой захиргаан, Совет хоорондоо яагаад харилсажа, Түнхэнэй үндэhэн паркын түбэгтэ асуудалнуудые хамта шиидхэхэ гухай ехэ хөөрэлдөөн болоо. Түнхэндэ курортнууд олон, тон үрүүн "Аршаан" курортые нэрлэхэ хэрэгтэй. Тэдэ булта районой засагаар захирагдаха ёhотой гэжэ үгэ хэлэгшэд онсо тэмдэглээ. Харин мүнөө үедэ эндэхи курортнуудые республикын засаг захирна. Районой Совет энэ асуудал дары шиидхэхэ урадхалтайгаар республикын Президентдэ, Арадай Хуралда хандаха гэhэн шиидхэбэри абаа. Өөрын талаhаа районой Совет нютагай элүүржүүлгын эмхи зургаануудта гамтайгаар, ээзэн ёhоор хандаха уялга абаа.

Туризмын, болбосоруулгын промышленностиин, гэр шадарай хубиин газарай талмайе үргэдхэлгын асуудалнуудые депутадууд үбшэн хэлсэбэ.

Ойрын сессинүүдэй нэгэндэ Түнхэнэй районой нютагай өөhэдыгөө хүтэлбэрилгын Уставай проектые хаража үзэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

В. БАДМАЕВ.

Январиин 7 - Христосой мүндэлhэн үдэр

ТҮМЭН БАЯРААР ХАЛИhАН ТҮРСҮҮГ

Рождествогой баяр эдир бага наhанаймни гэрэлтэ hайндэр гэжэ ой ухаандамни хэтэ мүнхэдөө үлэхэ гэжэ мүнөө этигэгшэб.

Ушарынь гэбэл, олон жэлэй саана алба хэдэг минии абые дахаад, бүлэмнай Армени зөөжэ ошоhон юм. Тэндэхи орон нютагта бүхы юумэниинь онсо hонин, юрэ бусын шэнжэтэйгээр намда үзэгдөө бэлэй. Тиигээдшье Цира hуринда бидэ Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ хүрэжэ ерэhэн байнабди.

Үетэнөөрөө танилсаhаар байтарни, Рождествогой hайндэртэ бэлэдхэл эхилшэбэ. Шэнээр нүхэсэжэ үрдиhэн басагадни hайндэрэй яагаад тэндэ үнгэрдэгые харуулхаяа намай дуудаба.

Уужам ехэ модон гэртэ оробобди. Газар шалатай, ханын захаар ута hандалинууд үргэлжэдөө табяатай. Дундань - ехэ нүхэн. Тэрээн соо булаша, лаваш баридаг байба. Тандыр гэжэ нэрэтэй тэрэ нүхэн соohоо үhээ хүрэтэр бүдүүн хоолой тодхоотой. Минии урдань хараhан хоолойнуудта тон адли аад, хэмжээгээрээ томошог, мүн гол илгаань гэбэл, юундэшьеб модоор хэгдэhэн байгаа.

Бүхые хүсэд хаража үрдеэшьегүй байтарни, үетэн армян басагадайнгаа тэдээнтэй хамта гэрэй ороой дээрэ гаралсахыемни намаяа угзаржа байхыень ойлгожорхибоб.

Хойноhоонь өөдөө абирха зуураа, үгы, юундэ эдэмни hаруул дулаан гооронсо соohоо гарахаяа hанашаба гээшэб гэжэ бодохо юмби. Тиигээдшье гэр соо хүбүүд үлэhэн аад, ехэл хүхюутэй, баяртай наадажа байхыень обёоржо үрдибэб.

Оройнь мүн лэ шоройгоор хушагдаhан байба.Тиин ороой дээрэшье, хоолойе тойруулан, мүнөөхи hандалинууд табяатай, түмэр гоходо уягдаhан улhан аргамжа хоолойн амhар тушаа доошоо hанжана. Юунэй гэhэн аргамжа гээшэб гэжэ асууха гэhээр байтарни, минии шэнэ нүхэр басаган Гоара утаанай хоолойhоо юушьеб өөдэнь татажа байба. Уданшьегүй хоолойн амhарта Рождествогой бэлэгүүдээр, бообо шэхэрээр дүүрэн гүрэмэл түрсүүг (корзина) бултайн гаража ерэшэбэ. Гайхаhандаа амимни түр зуура таhалдаhандал болобо.

Рождествогой дурсалга

Байза, хэды бэлэй гэжэ бэлэгүүдые толгой соогоо тоолоодшье үзэнэб. Бултанда хүртэхэ гээшэ гү? Үнэндөө бэлэгүүдэй тоо ороой дээрэ гараhан бидэнhээ бүри үлүү байшаба.

Рождествогой бэлэгүүдые хубаажа дүүргээд, армян басагадни тэрэл hуринуудтаа hуугаад, саарhанай таhархайнууд дээрэ юушьеб тон анхаралтайгаар бэшэжэ оробо.Намдашье hуури зааба. Теэд юу бэшэхэеэ, хэндэ б э ш э х э е э мэдэнэгүйб.Хойноhоомни хэнэйшьеб: "Манай хүбүүдэй хэнииньшье шамда зохидшоогдоогүй юм гү?"— гэhэн абяан дуулдаба. Тиихэдэнь лэ эдэ саарhануд дээрэ юунэй бэшэгдээд, утаанай хоолойгоор Рождествогой гүрэмэл түрсүүг соо хэдтэ эльгээгдэhэниие таажархибаб.

Рождествогой hүни бургааhан түрсүүгнай өөдэ уруугаа хэдэн дахин огсогоhагсага хиидэбэ. Заримдаа дүүрэн, заримдаа яг хоohон. Харюудань бидэ басагад өөhэдөө шадалаараа дарья табилдажа, наада хараха нэгэ аргаяа олоод лэ байнабди.

Тииhээр бидэндэшье хүбүүдhээ Рождествогой амаршалганууд хүрэжэ ерэбэ. Би баhа хажуу тээшэхэнээ болоод, хадхуу шоттой зураахай тэмдэгхэнүүдые уншаад, басагадайнгаа садатараа энеэлдэхэ, эльгэ хаталдахыень хүлеэхэ юмби.

Гэнтэ шаргал толгойтой Ламара басаган бишыхан сагаан дүрбэлжэн саарhа намда hарбайгаад, аргагүй нюуса янзатайгаар:"Энэшни Гарик бэшэ аал даа. Бүхы үдэшөөрөө шам руу харан-харан байгаа hэн",—гэжэ шэбэнэбэ.

Гансата улагад гэшэhэн нюурыемни hуниишье харанхы тэрэ удаа далдалжа шадаагүй hэн ха гэжэ hанадагби. Юундэшьеб намда эддэб аргаар дүтэ байха гэжэ оролдоhон хүрибтэр шарайтай, хара үhэтэй үндэрхэн хүбүүхэниие ухаандаа hэргээгээдхибэб.

Юрэ бусын ушаралнуудаар орьёолhон шэдитэ энэ hуниин амисхалаар нэбтэрэн, тэрэ тэмдэг-бэшэгээ задалбаб. Досоонь бэшэгдэhэн түрүүшын инаглалай үгэнүүд ирагуу хүгжэм мэтээр сэдьхэлыемни доhолгон баясуулба...

Теэд манай бүлын hанаашаар юумэн болоогүй hэн. hара үнгэрхэдэ, бидэ агуу оронойнгоо хойто захын саhата Карели зөөхэ ушартай болобобди. hүүлээрнь Прибалтикадашье байгаабди. hүүлэй hүүлдэ Сибириин хизаарта hуурижаа hэмди.

Жэлнүүд hубарилдаба. Би хадамда гарабаб. Мүнөө hургуулиин хоёр басагадтайб. Олон юумэн орогүй мартагдаа юм бээ. Гэбэшье Гарик гэжэ нэрэтэй армян хүбүүхэнэй түрүүшын инаглалай зээрэг үгэнүүдые би алишье сагта дулааханаар дурсажа ябадагби.

Валентина ИВАНОВА, журналист ("Правда Бурятии").

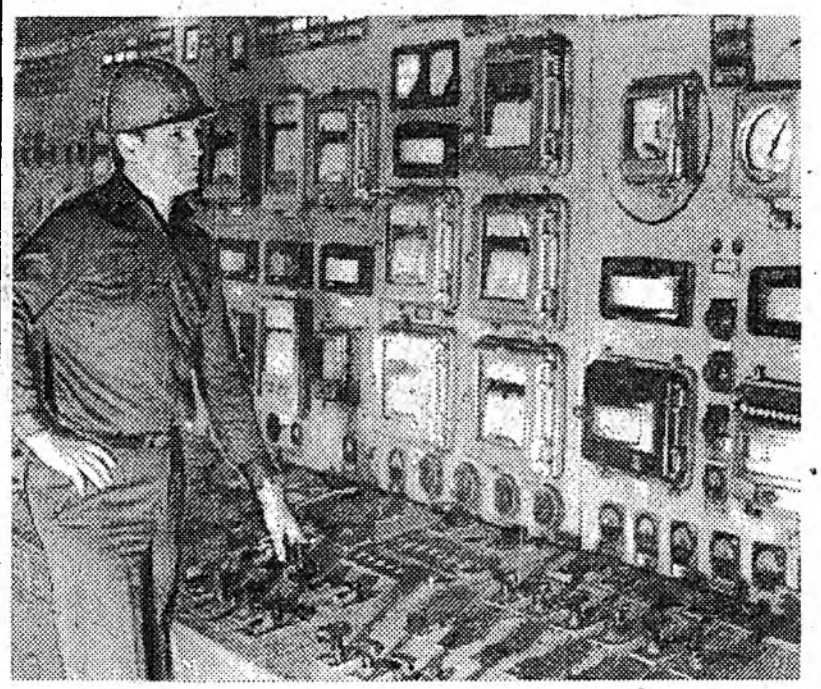

УЛААН-УДЫН 1-дэхи ТЭЦ-эй ажалшадай коллектив бүхы котёлнууд болон дулаа үгэдэг түхеэрэлгэнүүдээ hайнаар хүдэлгэжэ хотынгоо промышленна предприятинуудые, эмхи зургаануудые, hургуулинуудые, байрын гэрнүүдые дулаагаар таhалгаряагүй хангахын тула ехэ ороолдолго гаргадаг.

Дэлгүүрэй харилсаанай хүшэр сагай тохёолдожо байгаашье hаань,ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд али бүхы аргаар шулуу нүүрhэ, мазут болон бусад юумэ оложо, а ж а л ш а д а й hуудалбайдалые болбосон hайнаар хангажа байнхай.

Эндэ ажалай түрүүшүүл олон. 1-дэхи ТЭЦ-эй ахалагша машинист Павел Гончаров ажал хэрэгтээ үнэн шударгыгаар хандажа, "Россин Федерациин габьята энергетик" гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

ЗУРАГДЭЭРЭ:П.Гончаров щидэй таблогой дэргэдэ.

П.БУРМАКИНАЙ фото.

Дэлгүүр: социальна хамгаалгын асуудалнууд

ГАЗААШАЛАГДАҺАН ТОСХОН ГҮ?

Мүнөө сагта юунэйшье болохонь, урдань ой ухаанда, зүрхэндэшье ороогүй юумэнэй тохёолдоходонь оройдоо гайхалтай бэшэ болошоол даа.

Улаан-Үдэ хотоһоо тиимэшье холо бэшэ, үзэсхэлэн гоё нарһан тужа соо түхеэрэгдэһэн энэ Лесное гэжэ яһала зохидхон тосхоной зон иимэ тулюур туйган, дүлии балай байдалда орошохобди гэжэ урдань ой ухаандаа оруулаагүй байгаа ёһотой. Ушарынь юуб гэхэдэ, һая болотор эндэ зайн галай гэрэл үгы, радио, телевизоршье үгы, одоол шэб харанхы, дүлии балай байдалда ороод байгаа. Энээн руу зайн галай элшэ хүсэ дамжуулдаг утаһанай тулга-бахананууд муудаа, үмхирөө, ашаглагдахын аргагүй болоо гээд, "Бурятэнерго" иишэ - 23 километр газарта зайн галай элшэ дамжуулхаяа болишоо һэн.

Һүниндөө шэб харанхы тосхондо хэдэн һара соо байгаад үзыт. Ямар байхаб? Айлнууд аргынь оложо, пеэшэнгээ түлижэ, гэрнүүдээ дулаасуулба, эдеэгээ шанаба һэн гэлэй. Харин үдэшэнь радио шагнаха, телевизор хараха, ном һударшье уншаха аргагүй дүлии балай, бүхы юумэнһээ таһархай, ямар нэгэ зэрлиг арал дээрэ байһан шэнги һууха гээшэмнай һайхашаахаар бэшэ. Гадна энэ тосхомнай анханһаа гол түлэб хото городойхидол адли болбосон түхэлтэй гэрнүүдтэй, клубтай, һургуулитай, магазинтай байһан. Тэрэшэлэн зониинь оньһожоруулагдамал гүнзэгы худагһаа (водокачка) уһа абадаг байһан. Зайн галай элшэ хүсэнэй үгы болоходо айлнууд ядахын сагта уһашье абажа шадахаяа болёо ааб даа.

Иимэ байдалда ороод байхадаа тэндэхи зон Тарбагатайн аймагай захиргаанда, районой арадай сүүдтэ, үшөө тэрэ тосхон дээрэ гахайн фермэтэй байһан Улаан-Үдын гахай шахалга-үсхэбэрилгын совхозой дирекцидэ, Республикын Хүдөө ажахын министерствэдэ тоогүй оло дахин хандаа, иишэ тиишэнь гомдол баряа. Тезд энэ тосхониие харюусалга дээрээ даажа абаха, тэрэ зайн галай элшэ дамжуулгын утаһанай тулганууд ые шэнэлхэ, заһабарилха эмхи яашье олдожо үгөөгүй. Бултал бэеһээ холо болгохые оролдоо.

Үнэн дээрээ, энэ тосхоной дэргэдэ анхан байһан Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хамһабариин ажахы (гахайн шубуунай байрануу) хэдэн жэлэй саана Улаан-Үдын гахай шахалга-үсхэбэрилгын совхоздо дамжуулагдажа үгтэһэн юм. Гэбэшье мүнөө болоходо тус совхозой директор П. И. Гаврилов эндэхи электролиниие заһабарилха шадал, мүнгэншье үгы гээд, энэ асуудалые бэедээ дүтэ хүргөөгүй саашань түлхэ. Аргынгаа барагдахада, шаргынгаа газардахада эндэхи зон Буряад Республикын Президент, Правительствын Түрүүлэгшэ Л. В. Потаповта бэшэгээр хандаха баатай болоо.

- Тиигэжэ нилээд ехэ арсалдаа шуулдаанай болоһоной һүүлдэ Республикын Правительствын тогтоол абтажа, тодорхой мүнгэ зөөри һомологдожо, эндэхи зайн галай элшэ дамжуулдаг утаһанай зарим тулга-бахананууд һэльбэгдэ, зайн галай элшэ хүсэ дамжуулха саг зуурын линиг татагдаа, - гэжэ Тарбагатайн аймагай захиргаанай гулваагай орлогшо Г. Н. Шилин һаяшаг манда мэдээсэбэ.

Тиигэбэшье энэ Лесное тосхоной зоной зоболон энээгээр дүүрээгүй. Үнөөхил мүнгэ зөөриин үгы дээрэһээ эндэхи жаахан һургуули хаагдаад, аяар 59 үхибүүд хаанашье һураха аргагүй шахуу болонхой. Зарим айлнууд үхибүүдээ городто һуудаг түрэл гараадаа байлгажа һургана. Магазинай хаагдашахада хилээмэн болон бусад хэрэгтэй юумэёэ зон город ошожол абаха баатай болоно.

-Клуб, магазингүйшье байгуужабди. Теэд хүдэлмэригүй хайшан гэхэбибди? Улаан-Үдын гахай шахалгын совхоз эндэхи фермэеэ хаагаа. Аяар 60 гаран хүн хэхэ ажалгүй һууна. Хэндэшье хэрэггүй болоод, ёһотоор лэ газаашалагдаад байнабди. Эндэһээ зөөхэдөө, баһал хайшаа ошохобибди? - гэжэ зониинь хэлэнэ.

Һаяхан би гүрэнэй зөөри хэрэгсэлнүүдые, гэр байрануудые, бусад юумые үмсэлхэ, тодорхой эзэтэй болгохо асуудалнуудые хаража үзэхэ Буряад Республикын Правительствын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо, хүдөө ажахын болон эдеэ хоолой министрэй орлогшо П. М. Болоневтой хөөрэлдөөб.

- Ганса Лесное тосхоной асуудалнуудые хаража үзэнэ бэшэбди. Тодорхойлхо, шиидхэхэрэр болоһон иимэрхүү хүдөө тосхон, һууринууд олон. Энэ Лесное тосхоной гэр, байра болон бусад барилганууд ые муниципальна зөөри болгожо, гүрэнэй эд зоорн эрхилхэ аймагай комитедтэ дамжуулха гэһэн шиидхэбэри абтаа, - гэжэ Петр Макеевич хэлээ һэн.

Теэд энэ тосхоной зоной байдалда һанаагаа табиха, саашадаа зайн галгүй, харанхы һуухагүйнь, иигэжэ ядаха, тулихагүйнь тула оролдохо эзэн олдохо гээшэ гү?

В. ДЕНИСОВ,
"Тарбагатайская нива"
газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ДАЛААД онуудай эхиндэ Хурамхаанай совхозой эрхим механизатор Бэлигтэ Раднаевич Малановтай уулзажа, дүтын танилнууд болоо зомди. Тэрэ гэһэнһээ хойшо, хүдэлмэриингөө хэрэгээр нютаг нугаараа ябахадаа, энэ нүхэрэйнгөө ажалаар ходол һонирхожо, хөөрэлдэжэ ябагшаб.

Һургуулида үшөө һуража ябахадаа, жаахан Бэлигтэ оньһон техникээр һонирхожо, үетэн хүбүүдэйнгээ дундаһаа шалгардаг һэн гэжэ нютагайхидынь хэлсэдэг. Зунайнгаа амаралтын үедэ заабол трактор, машинын хажууда ажаллаха гэжэ оролдодог байгаа.

Найман классай удаа трактористнуудай курса дүүргэжэ, мэргэжэлтэй болоод байхадань, совхозой директор энэ хүбүүндэ мөөртэй трактор даалгажа үгөө бэлэй. Тэрэ гэһээр гуша гаран жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо тэрэ элдэб түхэлэй тракторнуудые жолоодожо туршаа. Хүсэтэ томо К-701 түхэлэй трактор жолоодожо үзөө. Он жэлнүүдэй үнгэрэн ошохо тума дүршэл ехэтэй болоо.

Гахай жэлэй алтан намарай үеэр хуушанайнгаа танил Бэлигтэ Малановтай дахинаа уулзажа, ажал хэрэгүүдээрнь һонирхобоб.

- Бэлигтэ Раднаевич залуушуулһаа дутуугүй шударгыгаар хүдэлнэ. Бусадта эрхим жэшээ харуулна. Ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө нэгэтэ бэшэ магтаалда хүртөө. Тиихэдэ Рабдан Зуранович Будаев баһал һайнаар хүдэлнэ. Эдэ хоёр хуушанай механизаторнууд одоо найдаха, түшэхэ хүнүүднай болонхой, - гэжэ Мүргэнэй колхозой түрүүлэгшэ Дугар-Цырен Очирович Аюшиевтай уулзажа хөөрэлдэхэдэм, намда дуулгаа бэлэй.

Таряа хуряалгын үедэ Бэлигтэ Маланов Рабдан Будаев хоёр "талын онгосонуудаар" ороохото ургамалнуудай ургаса хуряагаа. Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ яһала шалгараа, шандашье хүртөө.

БЭРХЭ МЕХАНИЗАТОРНУУ

Ургаса хуряалгын удаа Дээдэ-Томогто п газарта оршодог механизаторнуудайнгаа хам байрын дэргэдэхи тусхай талмай дэ комбайнуудаа асаржа табяад, мүнөө трак машинануудые заһабарилгада эдэбхитэйг хабаадана.

Мүргэнэй колхозой үнинэй механизатор Бэлигтэ Маланов, Рабдан Будаев гэгшэд, " ахатай, дэгэл захатай" гэдэгтэл, тракторист али комбайнер болоод хүдэлжэ ябаһ залуушуулда эсэгэ мэтээр хандажа, ойлгоо юумыень заажа үгэдэг. Энэнь тон һайшаа хэрэг юм.

Хэн нэгэнэйнь буруу ябадал гаргажа, зэмэ болоод, урмаа хухараад байгаа һаань, туһа зүб харгыда гаргаха хэрэгтэшье хабаадалсаа

Һүүлэй гурба-дүрбэн жэлэй туршада Дое Томогтын тракторно-таряан ажалай бриг гэшүүд амжалтатайгаар хүдэлнэ. Ороохото б тэжээлэй ургамалнуудай найдабаритай ур хуряажа абана.

Мүнөө Мүргэнэй колхозой механизатор хабарайнгаа тарилгын хүдэлмэридэ бэлд оньһон техникээ заһабарилна, үрэһэ хүрэн сэбэрлэнэ. Энэ харюусалгата хүдэлмэридэ хоёр нүхэднай эдэбхитэйгээр хабаадалсана

Хабартаа гэнжэтэй тракторнуудтаа һуу сеялкэнүүдээ шэрэжэ, эрхимээр бэлдэгд үрэһэ хүрэнгөөр тарилгаяа хэжэ, баян урга түлөө тэмсэжэ эхилхэлдэ даа, - г механизаторнууд хөөрэнэ.

Г.БАДМ
манай к

ОКТЯБРЬСКА районой 42-дохи кварталда оршодог "Гарант" гэжэ гуталь оёдог бага предприяти бии юм. Энэ зураг дээрэ һуугаан (баруун гарһаа) мастер Василий Сергеевич Низовцев олон жэлдэ городойнгоо зоной гуталнуудые заһабарилжа, оёжо байдаг юм. Тэндэхи улад Василий Сергеевичые найн мэдэхэ, таниха болоһон, гэгшэ. Энэ жэлдэ "Гарант" предприятитай Улаан-Үдэ хотын ажалаар хангалгын

ХАНГАЛГЫН ТҮБТЭЙ ХЭЛСЭЭ БАТАЛЖА...

түб хэлсээ баталжа, ажалгүй болоһон зарим хүнүүдые тиишэнь эльгээдэг болонхой.

— Энэ жэлдэ арһан гуталнуудые олоор оёжо, нилээд олзо олообди. Кварталайхид хуушарһан гуталнуудаа манда асаржа, заһабарилга хүүлэдэг, шэнэлүүлдэг. Энэ хүндэ сагта хүн бүхэн үнэтэй сэнтэй дулаан сабхи, бэшэшье гуталнуудые худалдан абажа үмдэхэ аргагүйдэнэ. Олон хүн хаягдахаяа байһан хууша—хаашан гуталнуудаа ханза, хайрсагуудһаа һооргэнь гаргажа, хахархай—удархайень манда оюулаад ошодог. Эндэ гайхалгүй, — гэжэ В. С. Низовцев хөөрэбэ.

Хажуу тэнь һууһан хүниинь Юрий Яковлевич Зубарев гэгшэ. Тэрэ заводто худэлмэришэнөор ажаллажа байһанаа болюулагдаад, ажалаар хангалгын түбтэ хандаха баатай болоо һэн.

— Василий Сергеевич һайхан сэдьхэлтэй хүн. Энэ аханүхэрнай бүхы шадалаараа оролдожо, дүршэлөө, онол арганууда заажа, дамжуулжа байдаг юм. Юрэдөө, би энэ наһандаа иимэ һайн абари зантай, дулаахан сэдьхэлтэй хүнтэй үсөохэн лэ уулзаа хаб гэжэ һанадагби. Түрүүшын үдэр ерэхэдэмни, намтай үнинэй танил шэнги, хүхюу зугаатайгаар угтажа абаһандань баярлан ябагшаб. Нэгэ хэдыхэн һарын туршада гуталь оёлгын нюусада һуража, сабхинуудые мастерһаа дутуугүй оёдог болоо хаб гэжэ һананаб. Тиигэжэ гэр бүлеэ тэжээхэ мүнгэшье олоноб даа, — гэжэ тэрэ хүн баярай үгэнүүдые хэлэн һуугаа һэн.

Г.ГОМБОЕВА.
М.ШАНТАКОВОЙ фото.

АЖАЛША ХҮНЭЙ ҮГЭНЬ БАТА

Албанайнгаа хэрэгээр Хэжэнгын аймагаар ябаха үедөө х ажахын управлениин ахамад зоотехник Доржо Жигжит Батомункуевтай таряашанай ажахынуудые хараха зорилгото һууринһаа хойшоо Хори шэглэһэн дардам харгыгаар х машинаарнь гүйлгэлдэбэбди.

"Олон зондоо тахилгатай отог ноён Буурал баабай" алда Шилсаана үндэрэй хормойдо, баруун тээнь оршодог Хүн хониной гүүртын газаагуур машина, тракторнууд һарайм Барилга хэжэ байһан таба-зургаан шииараг хүбүүд һурамхиха модо хайна. Эмээлтэй морин сэргэдэ уяатай. Тээ саахануур т тарган хонид таран бэлшэнэ. Манай дүтэлхэдэ, томо нохойнуудынь хусалдан гүйлдэжэ ерэнэгүй, һэжэгтэйгээр ада тээ холо зогсонод. Харуулша нохойнуудыньшье ажалша эзэдэй айлшадта, удэрэй хүлгөөндэ һурамхи болоһон хэбэртэй.

Эндэ Хэжэнгын совхозой түрүү хонишон Павел Хабда Хажеевтэнэй, удаань тэрэнэй хүбүүн Баатар Павловичай о байдаг һэн. Энэл байра дээрээ тэдэнэр таряашанай ажахы болон мүнөө тобир тарганаар хонидоо харууһалжа байдаг.

Зүгөөр тэдэнэртэй хөөрэлдэхэ арга болобогүй. Эхэ хоёрынь хубиин хэрэгээр город ошонхой. Баатарынь хон хадын нэмэриин атар хагданда адуулхаяа ябашанхай байба. хүбүүн Алёшонь нүхэдтээ трактор, машинануудаа табиха гараж барилсажа сүлөөгүйхэн.

Хүршындэнь ороходомнай, хизаарлагдаһан харюусал "Хэжэнгэ" нүхэсэлэй түрүү малшан Цырен-Доржо Занабазар Дашиев һаяхан ороод, сайгаа уужа һууба. Ажахынь хэрэг аж һонирхоходомнай:

- Хоёр жэлэй туршада мүнгэ абаагүй шахуу байнабди. ha хонёороо гурил абажа, ажахымнай зондоо хубаагаа. Иигэж тэрэ юумэ абажа, хирэ хирэ болоод лэ ажалаймнай салин тү болодог гээшэ. Өөһэдөө малтай хадаа худалдажа, үхи хүү хубсалуулжа, һургуулидань ябуулдагби. Байдалнай тиимэ х гэхээр бэшэ юм ааб даа. Тиигэбэшье хоол, хубсаһандаа ядал байнабди гэжэ хэлэхэнь нүгэл, - гэжэ гэрэй эзэн томоотойш хөөрэнэ.

- Үхибүүдээр олон гүт?- гэжэ һонирхобоб.

- Ехэ хүбүүмнай Шэтэ багта сэргэй уялгата алба хэнэ. Ерэ манайнгаа туһамаршан болохо юм бэзэ. Мэдэгма Улаан медучилищида һурана. Соёлма Булад гэжэ хоёр багашу Хэжэнгэдээ һургуулида һурана.

- Олон мал харууһална гүт?

- Бидэ (хани нүхэрынь Цырен-Ханда) 100-гаад хони, 25 үн харууһалнабди.

- Баһа хубиинтнай мал байлсаа бэд даа?

- 8 бодо мал, гушаад хонин байха.

- Үбһэ тэжээлээр хэр гээшэбта?

- Эндэһээ арбаад модоной газарта, Хойто-Шанаада ажакы 500-гаад центнер үбһэ бэлэдхэнхэй. Ороохо таряаншье абтаһан байха. Мүнөө жэлдэ малай тэжээлдэ ехэ һанаа зобол ха даа, - гэжэ ехэл тэниглэнээр харюусана.

Иимэ һайн аматай, гаһар бэетэй, бардаастай хоолойтой, том хүнөөр хөөрэлдэхэдөө, манайшье сэдьхэлдэ ямаршьөб найдал түрөө бэлэй. Ажалша хүнэй үгэнь хэзээшье бата бай юм.

Т.НИМ

Эрдэм ухаан ба ажабайдал

ЭРДЭМТЭД АЛЬГАА ДЭЛГЭЭД hУУХАГҮЙ

ЯАХАДАА, ямар шалтагаанhаа аграрна реформо гэдэг урагшаа ябанагүйб гэжэ гол түлэб мэдээжэ. Эндэ нэн түрүүн колхоз, совхозуудай, таряашадай, фермернүүдэй ажахынуудай гүрэнhөө мүнгэн hангай талаар мүртэй. дэмжэгдэхэеэ болишоод, хүдөө ажахын продукци худалдалгын сэнгүүдэй, промышленностиинхида орходоо, жэшээгүй доогуур байхадань,энэ hалбари яагаад өөдэлхэб даа! Гадна хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаhан аад, тэрэнэйнгээ түлөө мүнгыеньшье саг соогоо абахын аргагүй байна бшуу.

Иимэ эрхэ байдалда үнинhөө хойшо хүдөө ажахын үйлэдбэритэй нягта холбоотой байhан эрдэм ухаанай-шэнжэлгын эмхинүүд баhал ехэхэн доройтолгодо ороо, горитойхоноор хойшоо түригдөө. Энээн дээрэhээ эрдэм ухаанай-шэнжэлгын нилээд ашаг үрэтэй олохон туйлалта, шэнэ туhатай дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэгүй, дэмы hалаха, хаягдаха туйлдаа хүрэнэ. Тэрэнhээ байтагай олон үеын эрдэмтэдэй оролдосото ажалаар, шэнжэлгэнүүдээр бии болгогдоhон шэнэ үүлтэрэй ашаг шэмэ ехэтэй малай, үндэр баян ургаса үгэдэг шэнэ сортын таряан болон бусад ургамалнуудай үрэhэнэй үгы боложо hалахань баhал холо бэшэ.

Эндэл хүдөө ажахын эрдэм ухаанай үүргын тоогдохоёо болиhониинь харагдана. Үнэн дээрээ, мүнөөнэй дэлгүүрэй экономикын үйлэдбэриин харилсаануудта нэбтэрэн орожо байhан үедэ АПК-гай бүхы hалбаринуудай ашаг үрэтэйгөөр эрхилэгдэхын тэндэ эрдэм-техникын шэнэ дэбжэлтэнүүдэй туйлагдахын тула эрдэм ухаанай бата үндэhэ hуури бии болгогдохо, элдэб шэнжэлгэнүүд үргэнөөр хэгдэхэ ёhотой. Энэ галаар түбхын түрүүн агропромышленна комплексые доройтолгоhоо түргэн гаргаха, орёо бэрхэтэй асуудалнуудые али али талаhаань зүбөөр шиидхэхэ талаар эрдэм-шэнжэлгын гүрэнэй, hалбаринуудай, регионально годорхой программа хэрэгтэй. Тэрэнгүйгөөр миил заранхыгаар, таамагаар тэмтэрhэнтэй, мухар нюдаргаар шунхиhантай адли ха юм.

Жэшээнь, манай республикые абаад үзэе. Иигэжэ шүнөөхидэл адли хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэриин hалажа хосорхо туйлдаа хүрэхэгүйнь тула республикын Хүдөө ажахын болон эдеэ хоолой министерство, Экономикын министерство, Буряад Республикын Арадай Хурал, илангаяа Правительство эрдэм ухаанай томо томо туйлалтануудые, элдэб шэнжэлгэнүүдые хүүлхээр захил хэхэ, мүнгэ hомолхо, тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ онол арга, гурим, зохид эрхэ байдал бии болгохо талаар хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Тиигэнгүйгөөр эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри юрэл эрдэмтэд, мэргэжэлтэдэй хүсөөр бүтээгдэнэ бээ, үгышье hаа, бүтээгдээгүй байхаданьшье хамаатай бэшэ гэhэндэл зүндэнь орхижорхёод байхада, юумэн урагшаа ябахагүй.

Мүнөө эгээл иимэрхүү байдал тохёолдонхой. Манай республикада hүүлэй үедэ хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэридэ бюджедhээ мүнгэн hомологдоногүй гэхэдэ болохо. Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай (БурНИИСХ) хүдэлмэрилэгшэдэй салингай оройдоол гурбанай нэгэ хубинь лэ бюджедэй мүнгэнhөө түлэгдэнэ. Харин бэшыень институдай хүдэлмэрилэгшэд өөhэдөө ажахынуудтай хэлсээ баталжа, ямар нэгэ шэнэ онол арганууды үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар олохо ёhотой юм. Тээд тиимэ хэлсээ баталжа, мүнгэ манда түлэхэ арга боломжо ажахынуудта үгы. Тэрээнhээ байтагай, жэшээлхэдэ, институдай туршалга-үйлэдбэриин Байгалай ажахын 1994-1995 онуудай туршада тушаahан hүнэй түлөө Улаан-Удын hүнэй комбинат мүнөө хүрэтэр 600 миллион түхэриг мүнгыень түлөөгүй байhаар.

Туршалга-үйлэдбэриин Ивалгын ажахы, мүн Байгалай ОПХ-шье олон жэлдэ таряанай эрхим шанартай элитнэ үрэhэ ургуулжа, республикын ажахынуудые яhала хангадаг, hайн үүлтэрэй үхэр, хони, адуушье олорр худалдадаг байгаа. Мүнөө мүнгэ тангагүй ажахынуудай сортовой үрэhэ, үүлтэртэ мал абаха аргагүй болоходонь, ОПХ-нууднай үрэhэнэй орооhо малда эдюулхэ,эрхим үүлтэрэй үхэрнүүдээ, хонидоо, адуугаа мяханда худалдаха баатай болоно.

Эгээл энээн дээрэhээ агропромышленна комплексын ажахынууд болон предприятинуудта эрдэм-техникын түрүү туйлалтануудые нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэриие ашаг үрэтэй болгохын тула энээндэ мүнгэ бюджедhээ гадуур таhалжа үгэхэ жаса бии болгохо саг ерээ. Тэрээндэ республикын эрдэм ухаанай, hуралсалай эмхи зургаануудаа, Хүдөө ажахын болон эдеэ хоолой министерство, Газарай реформо бэелүүлхэ комитет, АПК-гай предприятинууд, банкнууд хабаадуулагдаха болоно. Имагтал тиимэ жасын үгы, мүнгэнэй ходол дуталдадаг дээрэhээл аграрна реформо гээшэмнай эрдэм ухаанай биратай үндэhэ баримтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Газар, зөөри хэнэй байхаб, ямар эрхэтэй байхаб гэхэ мэтэ асуудалнууд тодорхойлогдоногүй.

Эсэстээ тэрэнhээ боложо, гол түлэб аграрна реформын бэелүүлэгдэжэ эхилhэнhээ хойшо гансахан 1994-1995 онуудта республикын хүдөө ажахыда продукци үйлэдбэрилгэ, 1990 онойхитой сасуулхада, 2,5 дахин доошолоод, эбэртэ бодо малай тоо толгой 2 дахин,хонидой 2,5 дахин хороод байна ха юм. Энээнтэй хамта эдэ жэлнүүдтэ хүдөө ажахыда материально-техническэ хэрэгсэлнүүд 2,8 дахин бага үгтөө. Органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ таряалан, сабшалан дээрэ улам багаар оруулагдана.

Хэды хүшэр хүндэ байдалда оронхойшье hаа, институдай эрдэмтэд, селекционернүүд, мэргэжэлтэд өөhэдынгөө арга шадал соо ажал хэрэгээ ябуулха гэжэ оролдоно. Илангаяа манай эндэхи нютагуудай байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдалда тааруу, үндэр баян ургаса үгэхөөр таряанай шэнэ сортнуудые бии болгохо селекционно хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлнэ.Ушарынь юуб гэхэдэ, Эрхүүгэй областиин Тулуунай үрэhэнэй селекционно станциhаа бэшэ тиимэ эмхи Зүүн Сибирь соо үгы ха юм. Энээн дээрэhээ манайл селекционно станци Буряадай Республикын, Шэтын областиин, мүн Эрхүүгэй областииншье зарим районуудые элитнэ шэнэ сортын үрэhөөр хангаха болоно. Манай селекционернүүдэй (гол түлэб А. Г. Дубровская, Ф. Я. Дудникова) оролдолгоор эрхим hайн талхатай, ургасатайшье "Бурятская-79", "Сэлэнгэ", "Лютесценс-521" сортын шэниисэ Байгалай зүүн тээ ехээр дэлгэрэнхэй. Мүнөөшье Ф. Я. Дудникова эдэ сортнуудаа бүри hайн болгохо, шэнэ сортнуудые бии болгохо хүдэлмэри хэжэл байhаар. Обёосой "Баргажан" сорт бии болголсоhон Л. И. Бобылева, ешмээнэй "Витим"— В. А. Парфенова гэгшэд баhал селекционно хүдэлмэреэ зогсооногүй. Тэдэнэртэ хүнгэн бэшэ. Салин хүлhэнэйнь ахир бага байхаhаа гадна,ажалдань хэрэгтэй элдэб жэжэ техникэ гэхэ мэтэ дуталдажа зобооно. Ехэнхи ажалаа гараар лэ хэнэ.

hайн үүлтэрэй мал олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тушаа селекционернүүд Ю. М. Нагаев, У. Ж. Дампилов—хонин ажалаар, Л. В. Шипицына, Г. Б. Шойдонов—эбэртэ бодо малаар баhал ехэ оролдолго гаргажа байhан зандаа. Жэшээнь, манай эрдэмтэд-селекционернүүдэй хабаадалгатайгаар республика соо нарин ноохотой забайкалиин үүлтэрэй хонидhоо гадна, зарим аймагуудта шэрүүн болон шэрүүбтэр ноохотой байдрагай, монгол-буряад үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилхэ хэрэг эхилэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта саашадаа республикын хүн зониие өөhэдынгөө хүдөө ажахыhаа абаhан эдеэ хоолой, промышленностиеэ түүхэй эдээр хангадаг болохын тула АПК-гай бүхы hалбаринуудые комплексноор шэнэдхэн хубилгаха, ажахынуудые эрхилэлгын олон янзын гуримуудые хэрэглэхэ, түсэблэлгын-зонхилолгын хүтэлбэрилгын заншалhаа болижо, дэлгүүрэй харилсаанда орохо, тиихэдээ тааруулагдамаар аграрна дэлгүүр бии болгохо, промышленна болон хангалгын предприятинуудай зоргоороо үнэ сэнгүүдые тогтоохо гуримые хизаарлаха гэхэ мэтэ юумэнүүдые бэелүүлхэ шухала болоно. Тэрээнгүйгөөр хүдөө ажахы түргэнөөр хүл дээрээ гаража шадахагүй.

Эдэ бүгэдын эрдэм ухаанай тулга, хангалгагүйгөөр баhал биратай урагшаа ябахагүйнь элитэ. Тобшолон хэлэбэл. республикын агропромышленна комплексдо эрдэм-техникын шэнэ политика бии болгохо саг тулажа ерээ гэжэ hанахаар.

Нүгөө талаhаа, Буряадай хүдөө ажахын эрдэмтэ кадрнууд урдань тудажа ерэhэн шэнэ зорилгонуудые, бүхы орёо асуудалнуудые шиидхэхэ шадалтай. Гансал тэдээндэ мүнгэн hангай талаар туhаламжа хэрэгтэй, тэдэнэй ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэ эрхэ байдал бии болгохо шухала.

Б. НИКОЛАЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай директор, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор.

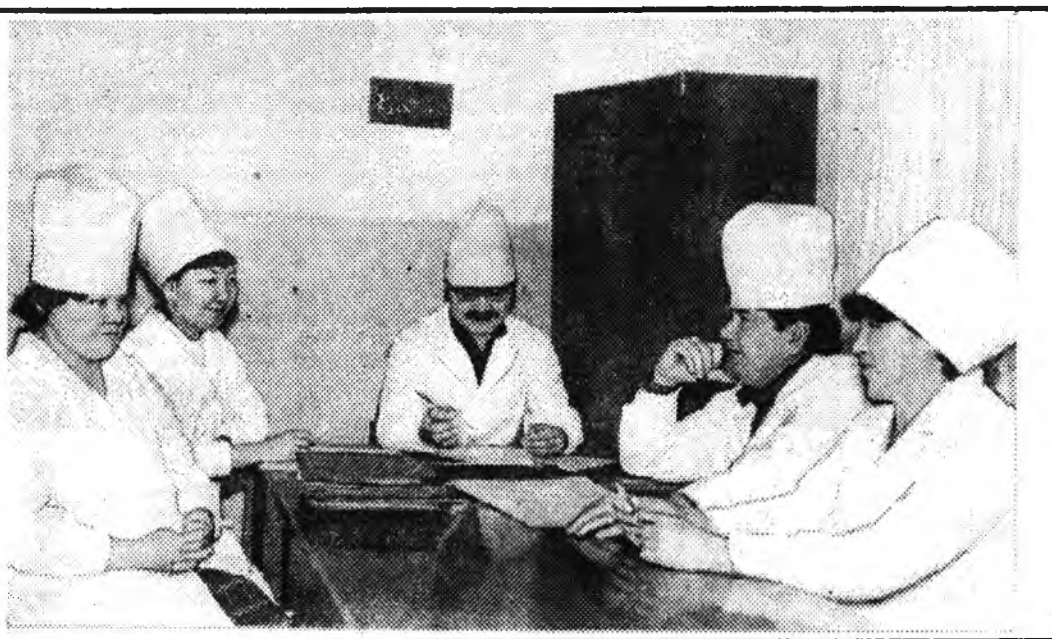

БАУНТЫН районой больница 27 хүнэй хэбтэжэ ургалуулха оро дэбдихэртэй юм. Элүүрые хамгаалгын энэ эмхи зургаан хэдэн отделенитэй. Хирургическа отделениин хүдэлмэрилэгшэд бшэнтэдтэ энэрхы дулаанаар хандажа, аргалуулан урахадань ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. Гол түлэб Шэтын медицинскэ институт ажалуулан гүдэлдэг.

Аюр Галсанович Цырендоржиев отделениие нагшаар хүдэлхэ үедөө эбтэй эетэй, ажалша хүхэриг коллектив байгуулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Иихэдэ манай ороной болон хариин гүрэнүүдэй мнэлгын тухеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр, аратурануудаар яhалаhайнаар хангагданхай. Эдэ үгэдын ашаар үбшэнтэдые дары үзэжэ, бшэнгыень элирүүлээд, hайнаар эмшэлхэ арга логдоно.

Аргашад Наталья Георгиевна Туголукова, алентина Самандуевна Гурожапова, естезиолог Олег Алексеевич Димов, ерационно сестра Галина Павловна Очирова олон бусад үнэн шударгы ажалаараа, энхэргэн йн хандасаараа үбшэнтэдэй дунда хүндэтэй олонхой. Тус больницын хүдэлмэрилэгшэд үе-үе олоод лэ аймагайнгаа хүдөө нютагуудаар ябажа, нүүдэй бэеые hэргыжэлэн үзэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): Н. Г. Туголукова, В. С. Гурожапова, А. Г. Цырендоржиев, О. А. Димов, Г. П. Очирова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

НЭГЭЛ АСУУДАЛЫЕ— ХОЁР ОНДОО АРГААР

Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Астапенкын хүтэлбэри доро предприятинуудай панхарууталгые hэргылхэ талаар комиссиин удаадахи заседани hаяшаг үнгэрбэ. "Медтехника" нэгэдэлэй болон оптово-хангалгын аптекын баазын финансова байдал эндэ гол түлэб зүбшэн хэлсэгдээ.

Байгша ондо 30 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэhэн "Медтехника" гэhэн республиканска нэгэдэл эмшэлэлгын эмхинүүдые медицинскэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха, мүн эдэ хэрэгсэлнүүдые хэрэглэмжынь хэмжээндэ байлгаха гэhэн зорилготойгоор анхан байгуулагдаhан юм. Үүгөөр хэдэн жэлэй турщада найдамтай хүдэлжэ байгаа тус системэ дэлгүүрэй экономикодо шэлжэн оролгын үедэ түгшүүрилтэй байдалда ороо. Нэгэдэлэй хангалгые хэрэглэмжын хэмжээнэй доошолоогүйшье hаа, эүгөөр түхеэрэлгэнүүдые hэльбэн шэнэлхэ, заhабарилха талаар нэгэдэлэй хэhэн ажалые эмшэлэлгын олонхи эмхинүүд түлэхэ аргагүй болоо бшуу.

Ажалшадай тоо үсөөрүүлгэ, албанай хэрэгээр ябалгые гуримшуулга гэхэ мэтын хэмжээнүүдые нэгэдэлэй хүтэлбэриин абаашье hаа, энэнь ёhотой үрэ дүн үгөөгүй. Ажамидархын, мүн ажаябуулгынгаа гол хараа шэглэл алдахагүйн тулада нэн түрүүн гүрэнэй мэдэлhээ гараха хэрэгтэй гэжэ нэгэдэлэй хүтэлбэри тоолоно.

Тэрэнэй hанамжаар, өөhэдөө олзын хэрэг эрхилхэ, фармацевтическэ ажал хэрэг ябуулха шухала. Эдэниие бэелүүлжэ эхилбэл, нэгэдэлэй байдал hайжарха гэжэ хүтэлбэрилэгшэд найдана.

"Медтехника" нэгэдэлэй хүтэлбэриин мэдүүлгые зүбтэй гэжэ тоолохоhоо гадна, предприятинуудай панхарууталгые hэргылхэ талаар комисси энэ нэгэдэлые "сүлөөдэ табиха" гэhэн шиидхэбэри абаа. Бэеэ дааха тухай асуудалые үшөө республикын Правительство хаража үзэхэ ёhотой.

Харин аптекын баазада тад ондоо байдал тогтонхой. "Медтехника" нэгэдэлэй болон аптекын баазын урда шиидхэхэ асуудалнуудайнь адлиханшье hаа—эдэнэй хангалгын зүйлнүүдые хэрэглэhэнэй түлөө мүнгээ түлэнгүй байлга—аптекын баазые үмсэлхэ аргаар эндэ тогтоhон байдалhаа гарахань хүшэр байха гэзд тоологдоно. Ушарынь гэхэдэ, хүндөөр үбшэлhэн зониие эмэй зүйлнүүдээр, халдабарита зарим үбшэнгүүдэй таралгые усадхаха вакцинануудаар гансал энэ бааза хангадаг юм. Харин эдэ зүйлнүүдые зөөлгэдэ, хадагалалгада гаргашалагдадаг мүнгэн баазада бусаагданагүй.

Аптекын амhарта, гипс, хлорно известь гэхэ мэтээр эмшэлэлгын эмхинүүдые хангалга мүн лэ ехэ гарзатай.

Элүүрые хамгаалгын министр Б.Г. Бальжировай hанамжаар, аптекын бааза гүрэнэй мэдэлдэ үлэхэ зэргэтэй. Баазын экономическа албанай тоолоhоор, тэрэнэй бүхы гарза гаргаша хаахын, мүн эрьесынь мүнгэн зөөри хүсэлдүүлхын тулада 16 миллиард түхэриг мүнгэн хэрэгтэй. Эгээл тиимэhээ тус эмхиин саашанхи ажал ябуулгые гуримшуулхын тула зүб шиидхэбэри абаха шухала болоод байна.

Энэ эмхиин байдалые яагаад hайжаруулха тухай баазын хүтэлбэриин бэлдэhэн түсэб ерэхэ жэлэй эхиндэ хаража үзэхэ шухала гэhэн тобшолол комисси хэбэ.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын албан.

ТОЛИ

ҮБГЭН ТҮРҮҮ БОЛЫТ ДАА!..

Арадай поэт Дамба Жалсараевта

"Будамшуугай абдарhаа", "Баярмаагай одон",
"Баатар тухай домог", бусад олон шүлэгүүдтнай
Багашуулай баярлан сээжэлдэн дуулалдаха
Багажа зэбсэгынь боложо тодордог.
"Үдын эрьедэ", "Үнэн тухай үгэ",
Үшөө олохон үрэжэл hайхан зохёолнуудтнай
Үндэhэн хэлээрээ үхибүүдэй уншаха
Үнэтэ зөөринүүд боложо тодордог.
Нарата hайхан Буряад ороноо,
Намаа hайхан хүбшэтэ хадаяа,
Намжаа тэгшэ тала дайдаяа
Гүнзэгы уhатай гол мүрэнүүдээ,
Баялиг ехэтэ орьёл үндэрөө,
Баатар габьяата ажалшан арадаа
Гүн бодолой хурса үгэнүүдээр,
Гүнзэгы бодолой хурдан үгэнүүдээр
Аялга hайхан уян үгэнүүдээр,
Айдар шогтой аляа үгэнүүдээр—
Үгэ бүхэнэйнгөө үнсэг дээрэhээ барижа,
Дуун бүхэнэйнгоо аялга соohоо гарганат.
Дүшэн наhанайнгаа үндэр дээрэ гаража,
Дүлэтэмэ hайхан поэмэ бэшээ бэлэйт.
Далан наhанайнгаа дабаан дээрэ гаража,
Дууша шубуудай эгэшэг дууе hануулмаар
Удха түгэлдэр үндэр зохёол бүтээжэ,
Улад зонойнгоо урма баяр бадаруулhаар,
Уран зохёолшодойнгоо үбгэн түрүү болыт даа!

С. ЦЫБАНОВА,
Хориин 1-дэхи дунда hургуулиин багша,
Буряад Республикын hургуулиин габьяата багша.

Хүдөөгэй багшын бодомжонууд

ХҮН БОЛОХО БАГАhАА ГЭЖЭ БҮ МАРТАЯЛ!

МҮНӨӨНЭЙ шахардуу байдалда хүдөөгэй зоной ажаhуудал бүри доройтоно, хэсүү хүндэ болоно гэжэ булта мэдэнэбди. Илангаяа багахан hууринай хүдөөгэй hургуулиин ажал хэрэг, ажабайдал, хүмүүжэл мүнгэнэй багаар үгтэнэhөө сэхэ дулдыдана, улам муудана гэжэ ойлгохоор ааб даа.

Хүүгэдтэ эрдэм мэдэсэ ойлгуулха, hургаха, зүрхэ сэдьхэлыень баяжуулха гэhэн нангин уялгатай багшанаршье hайн байдалтай гэхын аргагүй, үхибүүдые эрдэм номдо hургажа, үдэшэниинь олон тоото дэбтэрнүүдые, бэшэhэн хүдэлмэриень шалгажа, үдэрынь шадаха мэдэхээ hурагшадтаа заажа эсэhэн багшанар хүндэ хүшэр ажалайнгаа хара хүлhөөр олоhон салингые хэдэн hараар абангүй байхадаа, арга хургаа бэдэрнэ, малаа хаража, хоолойгоо тэжээнэ ха юм даа.

Хүдөөгэй багшанар иимэ байдалтай болоо гэжэ хэды мэдэжэшье байдаг hаа, багшанарай институдhаа пенсидээ гараад, эльгэлэн хүлеэдэг эхэ нютагаа (Хэжэнгын аймагай Ород hуурин) эрьежэ, түрэл нютагтаа түбхинэжэ, тэндэхи дунда hургуулида багшалжа байнаб.

Байгаалиин гоё hайхантай, үзэсхэлэн орон нютагуудтай танилсуулха гэжэ хүүгэдтэ географи, хүнэй ажабайдалай хубилалта харуулhан түүхэ (мүнөө түүхэ заахань хүшэр) 6-дахиhаа 10-дахи хүрэтэр, харин 11-дэхи классайхидта обществознани заажа, Европын соёл болбосоролтой тааралдуулан, энэрхы сэдьхэлэй ёhо гуримуудта түшэглэн, мүнөө үеын байдал тухай хөөрэжэ үгэхэ гэжэ оролдодогби.

Урдандаа багшанарай институдай оюутадта географи заажа байhанhаа үхибүүдые hургаха гээшэ тад ондоо бшуу. hонюуша сэдьхэлтэй, эхэ эсэгэеэ, хүгшэн эжы, абаяа hажаahан үхибүүд урдаhаамни гэтэн хаража, ехэ анхаралтайгаар шагнажа hуухадань, түбидэлхэйн hайхан оронууд, байгаалиин шэнжэнүүд, гайхамшагта хуби заяатай эрэлхэг зон, түүхын геройнууд, элитэ хүнүүд тухай хөөрэжэ, түрэhэн дайдатаяа хүйhөөрөө холбоотой эдир үхибүүдэй гэнэн хонгор сэдьхэлые энэ бүмбэрсэг дэлхэйн эди шэдитэй танилсуулан холбохо, эрдэмэй үүдэ нээхэ, түрэл тоонтодоо мээхэйгээр хүмүүжүүлхэ гэhэн гол үүргын намда даалгагдаhанда, бүхы үхибүүдтэ зорюулдагби. Хүн болохо багаhаа бшуу.

Хүн түрэлтэнэй үзүүр болохо эрхим жэшээнүүд, элитэ хүнүүдэй намтар, ажабайдал дээрэ хүүгэдые hайн hайхан юумэндэ зоригжуулха, эрдэм мэдэсыень гүнзэгырүүлхэ, соёл болбосорол хүмүүжүүлхэ, зүрхэ сэдьхэлыень баяжуулха гэжэ оролдодог манай багшанарай коллективые hургуулиимнай директор, илдам даруу зантай, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ Доржо Галсанович Дамдинов hаяпай хүтэлбэрилдэг. Түрэл нютагаа бусаhан Доржо Галсанович залуу директоршье hаа, багшанарай институдта амжалтатайгаар хүдэлhэн физико-математикын эрдэмэй кандидат юм. Хани нүхэрынь Дарима Бороевна англи хэлэ заана, хари хэлэнэй нюусануудые үхибүүдтэ тайлбарилна, мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ хүргэхэ гэжэ оролдоно.

Иигэжэ хүүгэдые hургаха, хүмүүжүүлхэ гол үүргэ hургуулида, тэндэ ажаллажа байдаг багшанарта даалгагдана гээшэ. Энэ Ородой hургуули хадаа эрдэм мэдэсын эхин үлгы, элитэ зоной зохёохы ажалай түрүүшын алхамуудай соёлой гуламта болоно бшуу. Иигэжэ хэлэхэ би дүүрэн эрхэтэйб. Юуб гэхэдэ, энэ hургуули дүүргэhэн Дандар Сангадиевич Сандитов - физико-математикын эрдэмэй доктор, Буряад Республикын эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша, тиихэдэ Семён Цыдыпович Цыреторов - Буряад Республикын габьяата врач гэhэн нэрэ солотой, республикын Арадай Хуралай депутат. Мүнөө түрэл Хэжэнгэдээ Семён Цыдыпович аймагай гулваагаар олоной дуугаар hунгагдаа.

Үшөө тиихэдэ буряад драмын академическэ театрай тайзаниие уран бэлигээрээ шэмэглэжэ, түрэл нютагаа суурхуулжа байдаг артистнууд гэхэдэ, Буряад Республикын арадай артист, уран зохёолшо, драматург Доржо Сультимов, артистка Дарима Дамдинова гэгшэд болоно. Тэдэмнай баhал Ород нютагтаа өөдөө болоhон, түрэл hургуулидаа эрдэмэй дээжые шудалhан байха.

Эндэhээ гараhан бэлигтэй хүнүүдэй түрэл нютагаа ходоодоо үргэжэ, дэмжэжэ, ургажа ябаhан үетэндэ hайн ажал хэрэгэй жэшээ харуулдагынь ехэ удха шанартай. Тээмэндэ манай нютагай гэгээн түрэлтэ Хайбзан Галшиев дооромбын субарга бодхооходомнай, Еши Лодой римбүүшэ түрүүтэй Ивалгын дасанай ламанар Ород hуурында морилжо, арамнай бүтээхэдэнь, нютагаймнай суута зон, hүзэгтэйшүүл булта хабаадажа, энэ ехэ дэмбэрэлтэй хэрэгые hайнаар бүтээбэ.

Ород нютаг тухай дуунай үдэшын баяр ёнололой нёдондо болоходо, дуунай авторнууд Доржо Сультимов, Цырен Шойжинимаев, Баяр Батодоржиев гэгшэд ерэжэ, бидэндэ бултандамнай нютагай магтаал дууе бэлэглээ hэн. Эдэ үйлэ хэрэгүүд заажа байhан хүүгэдэймнай зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугдан, түрэл нютагтаа дуратайгаар, сэгнэжэ шадахаар, саашадаа тэрэниие хододоо үргэжэ ябахаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ бшуу.

Хүнэй доторой байдал баяжуулха хэрэгтэ газетэ, журналнууд, радио, телевидени ехэ үүргэ дүүргэдэг. Зүгөөр манай багахан hууринда долоон хоног соо нэгэ дахин газетэ, журналнууд ерэдэг. Аймагай түбhөө холо, таhархайшаг байдаг бидэ "Буряад үнэн", "Хэжэнгын гол" газетэнүүдээ хожомдожо абадагнай муу. Тиихэдэ телевизорээр буряад программа харадаггүй байлга хүүгэдые түрэл республикынгаа ажабайдалhаа холо байдагые гэршэлнэ. hүүлэй үедэ клубнайшье хүдэлхэеэ, кино харуулхаяа болижо, гансал Сагаалганай үедэ hэргэдэгбди, фольклорно бүлэгнай наада харуулдаг. Арадайнгаа ёhо заншал мэдэхэ боложо байhан үхибүүдэймнай эндэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаададагынь hайшаалтай.

Нютагтамнай фермернүүдэй тоо олошоржо, хара амияа харалга, трактор, машинаяа хубаалга үргэдөө. Эдэ бүгэдэ хүүгэдэй сэдьхэлдэ хүндэ, сээжыень убшэнтэй болгоно гү гэжэ hанагшаб, муухан хубсаhатай (салин хүлhэ абадаггүй) хүдөөгэй үхибүүдэй hургуулидаашье ошохо дурагүй байhаниинь түрэлхидэй, багшанарай hанаае зобооно.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, ажабайдалыемнай hайн тээшэнь болгохо гэжэ нютагаймнай староста, хүгжэмэй болон математикын багша Зориг Дашажамсуевич Нимбуев оролдоно гэжэ тэмдэглэхээр.

Аймагаймнай шэнэ гулваа, нютагаймнай омогорхохо хубүүдэй нэгэн Семён Цыдыпович Цыреторовэй ударидалга доро хүдөө нютагай зоной байдал hайжаржа, хүүгэдэймнай ерээдүйе хангаха багшанарай ажал бодотоор сэгнэгдэхэ бэшэ ха гү?! Юуб гэхэдэ, хайшан гэжэ хүүгэдые хүмүүжүүлнэбибди, тэрээнhээ манай ерээдүй, ажал, ажабайдал сэхэ дулдыдаха бшуу. Хүн болохо багаhаа гэжэ бү мартаял, нүхэд!

Цыден ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
Ородой дунда hургуулиин багша,
геолого-минералогиин эрдэмэй кандидат.
Хэжэнгын аймаг.

КОНКУРС, УРАН УНШАЛГАНҮУД

Арадай поэт Дамба Жалсараевай 70 наhанай ойдо зорюулжа, Буряадай Гүрэнэй университедэй буряад хэлэ бэшэгэй факультедтэ бэлигтэй поэдэй зохёохы ажалаар оюутадай эрдэмэй болон зохёохы хүдэлмэриин конкурс эмхидхэгдэбэ. Энэ конкурсдо бүхы оюутад хабаадахо аргатай. 3 эгээл hайн хүдэлмэринь "Буряад үнэн" газетэдэ толилогдохоор хараалагдана.

Энэ конкурсhоо гадна, декабриин 4-hөө 22 болотор Жалсараевай шүлэгүүдээр уран уншалганууд эмхидхэгдэбэ.

Соёлма ДАШИЕВА,
БГУ—гай 5—дахи курсын оюутан.

ХҮҮГЭД ХӨӨРЭНЭ

Сайн байна, хүндэт "Буряад үнэн"!

Урид эльгэhэн хүүгэдэймнь хоорөөе толилhондотнай ех баяр хүргэнэб. Толилуулагдаhан газетэеэ хадагалжа абаа hэмди үхибүүдэйнгээ томо болоходо харуулхашьеб, өөрөөшье гаргаа уншажа, баясажа hууна аабза даа. hайнта даа.

Хүүгэдэй хэдэн хөөрөө шэнэ дурадханаб.

Рома (4-тэй) - Тэнгэриин ехэ дуугархада: Тэнгэримнай хахаршаб гээшэ гү?

Дахин Рома: Ахаймнай хаанаб.

Эсэгэнь гасаална: hами бэдэрхээ ошоо.

Рома: Аа-а, hамгаа абаад хоюулаа шүлэ шанажа эдидэ болохоёо hанана гү, ahаа?

Содном (6-тай): Мам (бодолгото болон) hалхин хайша гээд харагдангүй ябанаб, юугээр үлеэнэб даа?..

* * *

Содном: Мама, би зүүдэ хара Үшөө Та тэндэ байгаат.

Мама: Хөөрэл даа.

Содном: Та хөөрыт, байга үбта даа.

Магазин ошохоёо түхеэрнэ Содном дээрэ дээрэhээнь:

- Мама, хаана ошохо?

- Мама, хайшаа ошохо?

Би гасаалжа: Хаана, хаана Хадамда!

Содном: Би ошолдохом гү, хадамда?

Би: Зай, ошолдыш даа. Энэ үе ехээр hалхинай үлеэхэдэ:

- Ой, би хадамда ошолдохо hананагүйб даа, хүйтэн.

* * *

Хүршэ hамгамни хөөрэнэ:

- hая үхибүүдтээ "томо зон ороод, намтай хөөрэлдэхэдэ, юу адли хөөрэлдэнэбта? Жаа үхибү мэдээшье hаа, хараашье h абяагүй байдаг юм" гэбэб. Н хэды хоноод байхада, хайша оложо ядаад, Димэhээ:

- Хайшам эндэ хэбтээ h танhаа гараhан байха. Хараа гү - гэжэ hурабаб.

Дима: Эндэ байгаа hэмнай...

Тиихэдэнь Света (4-т сухалтайгаар:

- Ахай! Хараашье h хараагүйб, мэдээшье hаа, мэдэхэ гыш! Мама тиигэжэ хэлээ бэшэ шамда!

С. МИХАЙЛО
уншаг

Фенологой тэмдэглэлнүүд

ГАХАЙ ЖЭЛЭЙ ХУЛГАНА hАРА

Григорианска календариин ёhоор декабриин 23-да, манай Ази түбиинхидэй литӭэр 1-нэй үдэр үгы, хоёрой үдэрhөө эхилhэн шара хулгана hара гараа hэн. 1983 оной Гахай жэлэй хүхэ Хулгана hара григорианска литын декабрь hарын 5-да эхилhэн юм. Тэрэ жэлэй Хулгана hарада 11-нэй үдэр дабхасаhан, тиихэдэ 15-най дүйсэн үдэргүйгөөр үнгэрөө hэн. 1995 оной Гахай жэлэй шара Хулгана hарада 20-ной үдэр дабхасаhан, энэнь январь hарын 10,11-нэй үдэрнүүд болоно.

Хубилай хаанай зонхилхо сагhаа бүри урид, монгол угсаатанай шэнэ литӭ хэрэглэгүй үедэ, Байгал далайhаа баруулжаа hууhан буряадууд энэ ороод байhан жэлэй эгээн хүйтэн январь hарые Хуса hара гэжэ нэрлэдэг hэн. Эртэ урдын грегүүд январь hарые сагай бурхан Янусай нэрээр "янурис" гэжэ нэрлэдэг байгаа. Тиихэдэ урданай славянуудай литын ёhоор энэмнай мульhэтэ hара (ледовый месяц) болоно ха юм.

Жэл бүхэнэй январь hара адли байдаггүй. Зарим жэлдэ январиин 1-дэ няжаганама хүйтэн, зарим жэлдэ зөөлэншэг. Табяад жэлэй саана үбэл яhала хүйтэн, 40 градус хүрэтэр, тэрээнhээшье үлүү, 45 градус хүрэшэдэг hэн. Саг жэлнүүдэй ошохо тума уларил дулааржал байна. hүүлшын табан жэлые хаража үзэхэдэ, 40 градус хүйтэн болоногүй. "Хуса hарын хүйтэндэ хусын эбэр хаха хүрэдэг" гэжэ урдандаа хэлсэдэг hэн.

Харин hүүлэй жэлнүүдтэ малинаяа хушаагүй орхиходо, хүлдэнэгүй бшуу.

Газар дайда ехэтэй Россин Федерацида эгээн шанга хүйтэн Яхад орондо - Верхоянск, Оймякон худар 70 градус хүйтэн болодог. Энэ үедэ Арктикада янгинама хүйтэн, шэмэрүүн hалхин шуухиржа байха. Харин Антарктидада зун болоод, hүнигүй, гэгээн үдэрнүүд тогтодог.

Буряад орондомнай хүйтэнэй хаhын түлэг дундаа байхада, Хара далайнэрьедэ цитрус сэсэрлигүүдэй ургаса - мандарин, апельсин, лимон гэхэ мэтые хуряажа абадаг. Буряад зомнай эртэ урда сагhаа Эхэ байгаалияа шэнжэлжэ, хаража, ашаглажа байгаа. Наран хүреэтэхэдээ, хүйтэн болодог. Нохойнууд ехээрнаадахадаа, жабар хүлеэдэг гэhэн арадай зарим ажаглалтануудые уншагшадтаа hануулнаб.

С. СКОЛЬЖИКОВА,
Россин Федерациин географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн.

Уншагшадаймнай туршалганууд

ШЭНЭ НЭРЭ: *ОЛЬГА СТЕПАНОВА*

Ольга Степанова - Хурамхаанай аймагай Аргатын дунда һургуулиин 11-дэхи классай һурагша. Аймагай болон республикын олимпиадануудта нэгэтэ бэшэ хабаадаһан байна. Шүлэгүүдынь "Хурамхаанай галнууд" газетэдэ саг үргэлжэ толилогдожол байдаг. Ольга Буряадай гүрэнэй университедэй буряад хэлэ, бэшэгэй факультедэй журналистикын таһагта орохо гэжэ ехэтэ эрмэлзэнхэй, бүхы һанал хүсэлөө элсүүлэнхэй.

Ольга нэгэ шүлэгөө Буряад Республикын арадай поэт Дамба Зодбич Жалсараевай 70 наһанай ойдо зорюулжа бэшэһэн байна.

Б.ЦЫРЕМПИЛОВ,
БГУ-гай V курсын оюутан.

ТАЛЫН БҮРГЭД

Хүхэ номин огторгойдо
Хурса һэлмэдэл
зоригтой
Талын бүргэдүүд
ниидэнэ,
Тамалан зүрхыем
дуудана.
Эдэ шубуудые
хараһандаа
Эльгэ зүрхэнэймни
оёорһоо
Мүнхэ зориг түрэнэл
Мүнгэн һэлмээр
ялалзаад!
Хаанаһаа иимэ
зоригтойбта?
Хаанаһаа иимэ
далитайбта?
Талымни бүргэдүүд
дуутай,
Таагыш даа гэһэн
янзатай
Хэды олон баатарнууд
Хээрэ унааб үхэлөөр
Талын бүргэдэй
үхибүүд
Тэмсэлдэ уряалнал
мүнөөш!

ЭЖЫДЭЭ

Тоонто нютаг һаа
холодоходом,
Түрэһэн эжым һанагдахал
Хани нүхэд соогоо
ябахадам,
Гүлмэр заахан наһам
һанагдахал.
Хүхэ номин дайдынгаа
Хүрьһэн дээрэ сэнгээлби.
Инаг хөөрхы эжынгээ
Илдам шарайень абаалби.

Д.З.ЖАЛСАРАЕВТА

Уужам талын хүбүүн
бэлэйш,
Урдаа зориг табяа бэлэйш
Арад зоной дунда поэт
Ажал соогоош алдар
суутайш.
Элдин уужам тоонто
нютагаа,
Энэрхы уян сэдьхэлыш
тахин,
Алтан наранай элшэ доро
Аялгалан шүлэгүүдыеш
уншанам.
Хонгор дайдын хүбүүн
бэлэйш,
Хада уулата нютагай
бэлэйш
Нэрыеш дурдан, тайга
хүнхинэнэ,
Нэрьеэ горход харьялан
наадана.
Бэшэһэн мүнхэ
дуунуудыеш,
Басагад, хүбүүд
хангюурданал
Түрэл тоонто дайдадаа
Түшэг тулгуури
байгуулбаш.

БУРЯАД ОРОМНИ

Дуулим Эхэ буряад оромни,
Дуулан, энхэрэн, дохиноб шамдаа.
Бүхы бодолойнгоо арюун сэбэрые
Бэлэглэхэ дурамни хүрэнэ шамдаа.
Сэсэгтэ уужам талаар алхалхадам,
Сэдьхэл соомни дуран бадарна.
Сэнхир үндэр тэнгэриеш харахадам,
Сээжэ соомни наран мандана.
Арад зонойм сэбэр һэшхэлые,
Аялгаар һайхан дуунуудайнь хүгжэмые,
Нарата һайхан үглөөнэй элшые
Зүрхэнэйм суранзан татан абана.

Светлана ЖИГЖИТОВА,
БГУ-гай буряад хэлэ бэшэгэй факультедэй 1-дэхи курсын оюутан.

"АХА ДҮҮГЭЙ ДҮТЭНЬ ҺАЙН"

(Эрдэмтэ П.Б.Балданжабоной 1937 ондо Сагаан–Уула, Зугаалай нютагуудта бэшэжэ абаһан оньһон үгэнүүд)

Сай шэнгэн гэжэ
Бурхан голохогүй.
Саарһан нимгэн гэжэ
Хаан голохогүй.
Хомхой гэргэтэй хүн
Тоһотой шүлэ уухагүй.
Үнэн худал хоёр
Зүрюу талатай.
Үбэл зун хоёр
Аршам талатай.
Тужын ноён оройтоходоо,
Үбһэнэй отогто хонохо.
Тураг шубуун оройтоходоо,
Турлаагай уурхайда хонохо.
Базаартаа байһан таваар
һайхан,
Баабайндаа байһан басаган
һайхан.
Агаарта ябаһан араата сэбэр,
Алаабхидаа байһан таваар
сэбэр.
Галтай газарта-хүнэй байра,
Мориёо уяһан газарта - малай
байра.
Мал үхэхэ-
Сэмгэтэй гү гэхэ.
Хүн үхэхэ-
Үритэй гү гэхэ.
Мал бариха-
Ама тоһодохо.
Гал үгы һаа,
Утаа гарахагүй.
Хоб үгы һаа,
Үгэ гарахагүй.
Ухаатай хүндэ
Зон сугларха.
Үхэһэн мяханда
Батаганаан сугларха.
Эзэн холщор,
Морин хооһон.
Сээжын бүхэ-сэрэг хүнтэ,
Гарай бүхэ-ганса хүнтэ.
Эрдэни элэхэдээ,
Үнгэ орохо.
Эрэ хүн зобоходоо,
Ухаа орохо.
Зоболон болоходо,
Лама жаргаха.
Зуд болоходо,
Нохой жаргаха.
Муу һаа муу гараха,
Модонһоо хөө гараха.
Эдеэнэй болотор тагалсаг
зудан,
Үмдэнэй тайлдатар һүн зудан.
Харатай ута хэлэн
Хара бэе зобоохо.
Хуушанай юумэн
Толгой зобоохо.
Сээжэдэмни нара гараба,
Сэдьхэлдэмни сэсэг ургаба.
Элүүр бэеын дундаһаа
Сэсэн үгэ гараха.
Һайхан шарайн дундаһаа
Һайхан хоолой гараха.
Хазаха гэхэдэ, альган холо,
Хараха гэхэдэ, шэхэн холо.
Эрэ хүнэй зосоо
Эмээлтэ хазаарта багтаха.

Д.ДАРИЖАПОВА,
педагогикын эрдэмэй кандидат толилуулба.

Уран бэлиг - арадай баялиг

ХАТАР НААДАН ҺАЙХАН ДАА

БҮХЫ НАҺАЯА хатар, дуунда ерюулжа, аялга хүгжэмэй алаар аша габьяагайнгаа түлөө эрэ зэргэдэ хүртэжэ байдаг таршад олон гээшэ ааб даа. Иигээд хатарха мэргэжэлтэй ной ажаллаха болзор богони. Эды тиигэбэшье уран алигээрээ урма зориг адаруулжа, залуу зониие ергажа, дүй дүршэлөө баалдажа, хатаржа ябаха гонихой наһые утадхадаг алиг түгэлдэр артист, летмейстер Баир ондронович Егоров шэнги Ряад искусствада үнэн сэхээр ба хэһэн, байгаалиһаа үгтэһэн ан шадабаритай, хүнгэн Дэлэсэтэй артистнуудай тоо өөл олон боложо байнай гэжэ ьхэдэг гээшэбди.

Алдар суута Баир ондроновичһоо шадаха дэхыень халан абаһан, суг элһэн Буряад Республикын ьята артист Аюр (нүхэд ргоо Сергей гүүлэдэг) ушеев, мүн тэрээнтэй суг ита хатардаг республикын ьята артистка Марина гзенова гэгшэд буряад кусствая хаа хаанагүй рхуулдаг артистнууд мүн. Алас-Дурна зүгөөр, Ураалаар, ибалтикаар, баруун публикануудаар "Байгал" самбльтаяа гастрольдо энэр ябажа, уран нугархай ар наадаараа олоной таалда хүртэһэн байха юм. 984 ондо Япондо, удаань адта, хэдэ дахин Монгол ндо олон арадуудай арнуудые харуулһан игтэй энэ дуэдэй раммые дүршэл ехэтэй р Егоров, Татьяна Гергесова, н Тумурова, монгол етмейстернүүд Батжаргал, гула, Отхонбаяр, ялас гэмэ а бэлигтэй Дандар Бадлуев он бусад баяжуулһан байха үрэл ансамблиингаа алтан жэлдэ, Бүхэроссин мара-93" конкурсдо аадаһан 120 коллективэй да "Байгал" ансамблиин солистнууд Марина Рыгзенова, Аюр Аюшеев гэгшэд шадамар бэрхээр хатаржа, лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн габьяатай.

Алдар суута балерина Ольга Лепешинская, элитэ хатаршан Махмуд Эсамбаев, ГИТИС-эй (мүнөө академи) багша, Пятницкиин нэрэмжэтэ хоорой ахамад балетмейстер Татьяна Устинова гэгшэдэй жюрин гэшүүдэй хутэлбэрилжэ байһан ушар энэ конкурсын тон үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэһые гэршэлээ бшуу.

"Ялас гэмэ гоё костюмуудые бэлдэжэ, бүхы шадаха мэдэхээ, бэлиг шадабарияа энэ конкурсдо зорюулаабди. Тус конкурсын 2-дохи, 3-дахи шата Самарада боложо, артистнуудай дунда шанга "тулалдаан" эхилээ һэн. "Һэбюурнуудтэй" солонгос, буряад, "Баяд" гэһэн монгол хатарнуудые жюрин үзэмжэдэ табяабди. Гол юумэн гэхэдэ, эндэ бэлигтэй зонтой уулзаабди, өөһэдынгөө уран бэлиг хурсадхаабди, дүршэл нэмээбди" гэжэ конкурсдо бэлигээ гэршэлһэн Марина Рыгзенова, Аюр Аюшеев гэгшэд һонирхолтойгоор хөөрөө һэн.

Уян гоё, үндэр бэетэй, сэбэрхэн шарайтай Марина Рыгзеновае танихагүй зон үгы бэшэ гү?! Юуб гэхэдэ, гансашье Марина ехэ бэрхээр хатардаг артистка бэшэ, мүн түрэл Буряад орон соогоо, мүн һүүлдэнь 1990 ондо болоһон "Түб Азиин дангина" гэһэн сэбэр, сэмсэгэр бэетэй эхэнэрнүүдэй конкурсдо гоё һайханаараа илгаржа, энэ нэрэдэ хүртэһэн юм. "Дарханай хабар" гэһэн уласхоорондын конкурсдо Олег Сультимовтай Марина хабаадажа, бэлигээ хурсадхаа.

Хатарай эди шэдиин аргаар (1981 ондо хореографическа училищи дүүргэһэн) уян бэетэй, зохид хүдэлэсэтэй болоһон, мүн байгаалиһаа үгтэһэн бэлигтэй, бурханай үршөөһэн сэбэр шарайтай Марина хоёр хүүгэдэй эжы, гэр бүлын эзэн эхэнэр гэжэ һанахааршье бэшэ залуугаар харагдадаг юм. БСХА-гай деканай орлогшоор ажалладаг Тамара Намжиловна эжынь, Зандра Гомбоевич эсэгэнь басаганайнгаа амжалтаар омогорходог. Мосциркын артистка Роза Намжиловна нагаса абгайнь хододоо баясадаг байна.

Урданьшье, мүн "Байгал" ансамблиингаа 50 жэлэй ойдо Буряад искусствын жасые баяжуулжа байдаг үндэһэн классическа номернууд болоһон, нэрлэбэл, "Үбгэнэй зүүдэн", "Байгалай сэсэг", "Манай басагад", "Һойрнууд" гэһэн хатарнуудые харуулха үедөө гол үүргэеэ бэелүүлээ һэн. "Түргэн хүдэлэсэтэй монгол, коряк, хальмаг хатарнуудта дуратайб. Институдаа (ВСГИК) дүүргэһээр хорин жэлдэ "Байгал" ансамбльда хүдэлнэб, ансамблиингаа ветерануудтай - Татьяна Гергесова, Чимита Шанюшкина, Капитон Халбаев, Олег Сультимов, Дарима Доржопаламова, Эрнест Матоваров гэгшэдтэй ходо харилсажа, уулзажа байдагбди. Хариин оронуудаар ябажа, фольклорно фестивальнуудта хабаадаха хүсэлэнтэй һэм. Энэ хүсэлни бэелжэ, энэ намар Ирак орондо, Вавилоной уласхоорондын фольклорой фестивальда хабаадаха золтой байгааб", - гэжэ республикын габьята артист Аюр Аюшеев баясан хөөрөө һэн.

Сагаалганай, Гэсэрэй һайндэрнүүдтэ, "Байгалайнгаа" тоосоото үдэшэнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан Аюр Аюшеевэй Долгор-Сэрэн Цыренжаповна эжынь, Эрдэни Тамажапович эсэгэнь хубүүнэйнгээ артистын хүнгэн бэшэ ажалые ехэ сэгнэдэг. Радиогоор "Баян талын аялгые" хододоо шагнадаг, хүргэмшэ сэдьхэлтэй, үреэл һайханаар хэлэдэг гэртэхиниинь "Байгалайнь" ажабайдалые ходо анхаржа байдаг юм. Харин Гэрэл Николаевич Раднаев нагасань үльгэр, түүхэ, аман зохёол һайн мэдэхэ, урданай дуунуудые Аюртаа дуулажа үгэдэг, заадаг байна.

Сүлөө сагтаа суг худэлдэг Дарима Доржиевна Найданова, Олег Базарович Сультимов гэгшэдээ дэмжэн, "Тоонто" ансамблиин концертнуудтэ Аюр дуратайгаар хабаададаг.

Хоёр үхибүүдэй эсэгэ Аюр хани нүхэртээ ансамбльда суг ажалладаг. Һамганайнгаа "Гэсэрэй дангинада", түрүү һууринуудай нэгые эзэлхэдэнь, мүн түбэнгиин хоолойгоор дуулладаг бүлэгтэй хамта баһал Ирак фестивальда ошоходонь, Аюр ехэ баясаа бэлэй.

Иигэжэ "Байгал" ансамблиингаа нэрые, артистын нэрэ хүндые үргэжэ, уран бэлигээ дэлгэжэ, буряад арадайнгаа хатар наада һэргээжэ, түрэл Буряад ороноо хариин гүрэнүүдээр түлөөлжэ, арад түмэниие баясуулжа байһан республикын габьята артистнууд, Бүхэроссин конкурсын лауреадууд Марина Рыгзенова, Аюр Аюшеев гэгшэдые, тэдэнэй гэр бүлые Шэнэ жэлээр халуунаар амаршалан, элүүр энхэ, жаргалтай, һайн һайхан ажаһуухыень хүсэнэбди. Тиигээд хатарха, ерээдүйн артистнуудые һургаха хаһань үшөө ута, баян удхатай, жаргалтай байг лэ гэжэ үреэнэбди.

Б.ОРБОДОЕВА,
манай корр.

ЗУРАГДЭЭРЭ: республикын габьята артистнууд Марина Рыгзенова, Аюр Аюшеев гэгшэд монгол хатар гүйсэдхэнэ.

Гэр бүлынь архивһаа.

Байгал-шадарай нютагуудта

МАНАЙ БАЯР, МАНАЙ НАЙДАЛ

СССР-эй арадай артистка, Гүрэнэй шангай лауреат Лариса Сахьяновагай нэрэмжэтэ бүхэроссин II фестиваль француз хүгжэмшэн Адольф Аданай "Жизель" гэhэн баледээр декабриин 23-да нээгдэбэ.

Зүжэгэй урда тээ фестивалиин үдэрнүүдые нээлгын ёhолол боложо, республикын соёлой министрэй орлогшо А. М. Майорова үгэ хэлэхэдээ:

—Буряадай балет гэхэдэ, Лариса Петровна Сахьяновагай нэрэ соло хэзээ мүнхэдэ hанагдаха гэшэ. Манай одон, манай омогорхол болохо балерина түрэл ороноо, түрэл арадаа бүхы дэлхэй дээрэ суурхуулаа юм,—гэжэ тэмдэглээ.

Сугларагшадай урда "Ариг Ус" гэhэн регионууд хоорондын худалдаа найдаанай байшангай президент Е. К. Ханхалаев халуун амаршалга хэлэжэ, саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

—Балет—үдэр бүриин ажал, үсэд нэтэрүү hорилго, хүсэл зориг гээшэ. Багаhанhаа үхибүүд иимэ дабаа дабажа, хүгжэмэй, театрай түүхэ шудалжа, баледэй шэдитэ нюусатай танилсана. Энээнhээл эхилжэ, арадайнгаа, бүхэдэлхэйн арадуудай үндэhэн соёл хүндэлэн хүгжэнэ ха юм. Зүгөөр уран бэлигтэй эдир хатаршадые, мэдээжэ артистнарые дэмжэhэн спонсорнууд хэды ехэ туhа хүргэнэ гээшэб!—гэжэ СССР-эй арадай артистка, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Л. П. Сахьянова харюугай үгэ соогоо "Ариг Усай" президент Евгений Казакович Ханхалаевта баяр хүргэбэ.

Удаань харагшадай анхаралда табигдаhан "Жизель" баледтэ гол партинуудые Новосибирскын оперо болон баледэй театрай солистнууд, Россин арадай артистнууд Е. Гращенко, Т. Шитикова гэгшэд хатараа.

Фестивалиин хоёрдохи үдэр РСФСР-эй арадай артист, Гүрэнэй шангай лауреат Петр Тимофеевич Абашеевэй 60 наhанайнь, зохёохы ажалайнь 40 жэлэй ойнуудта зорюулагдаhан үдэшэ үнгэрбэ.

1959 ондо Москвада Буряадай түрүүшын балет—"Агуу гоохон Ангар дүүхэй" гэжэ зүжэг олоной анхаралда табигдажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн юм. Тэрэ гэhээр хэдэн арбан жэл үнгэрөө. Суута артистын нэрэмжэтэ фестивалие нээлгэ дээрэ мэдээжэ залуу балерина М. Лубсанова П. Т. Абашеевтэй энэ баледhээ хэhэг гүйсэдхэбэ. Бүхы наhаяа хатарай искусствада зорюулhан Петр Тимофеевич Абашеев үнөөхил уян нугархай, хүнгэн зандаа байhанаа мэдүүлжэ, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Удаань Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Карнышев, республикын соёлой министр Г. Н. Струбинов амаршалгын үгэ хэлээ. Республикын элүүрые хамгаалгын министр Б. Г. Бальжиров суута артистда путёвко бэлэг барюулаа. СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаев амаршалгын дуу гүйсэдхөө. Бүгэдэ буряадуудай үндэhэн соёлой эблэлэй зүгhөө вице-президент Г. Н. Богданов торгон тэрлиг бэлэглэбэ.

Улаан-Удын хореографическа училищиин hурагшад, Новосибирскын, Улаан-Баатарай, Тувагай артистнар ойн баярай үдэшые шэмэглээ. Л. П. Сахьянова, Е. Б. Самбуева болон бусад мэдээжэ артистнарай hурагшад бэлиг шадабаряа харуулаа. hурагшадай концертын hүүлээр П. Т. Абашеёв иигэжэ хэлэбэ:

—Ерээдүйн артистнарай залуушуулай талаан бэлигээ харуулха гээшэ энэ фестивалиин гол зорилго юм. 4 жэлэй туршада манай баледэй 36 артистнар түрэл театрhаа ондоо хото ошоо гэжэ хэлэхэдэ гомдолтой. Түрэл хотодоо үндыhэн, хүмүүжүүлэгдэhэн, бэлигтэй залуу артистыемнай тээ мэндэ ондоо театрай урихадань, зүбшөөлөө үгөө. Гэр байрын үгыдэ, мүнгэ салингай бага байхада, мүн бусад шалтагаанаар артистнар ондоо тээшээ ошохо баатай болоно. Залуу артистнар, манай найдал, ерэхэ сагта орон нютагаа суурхуулха бэлигтэйшүүл ошоно. Эсэхэ сусахаяа мэдэдэггүй манай артистнууд мүнгөөр туhа хүргэхэ аргатай спонсорнуудта бүхы найдалаа хандуулна.

Фестивалиин түгэсхэлдэ республикын эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай, банкын хүтэлбэрилэгшэд, театрнуудай артистнар, Боохоной, Оhын нютагаархидай нэгэдэлнүүд хүндэтэ Петр Тимофеевич Абашеевые халуунаар амаршалжа, ажалдань амжалта, гэр бүлэдэнь жаргал хүсэhэн байна.

Е. ЦЫБЕНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Аданай "Жизель" баледтэ Новосибирскын залуу хатаршад хабаадана. М. ШАНТАКОВОЙ фото.

БАЯРЫЕ ХҮРГЭНЭБДИ

"Үнэн" газетын hүүлшын дугаарнуудта БГУ-гай оюутадай бэшэhэн мэдээсэлнүүдэй толилогдожо эхилhые уншагшаднай обёорно ёhотой. Буряад хэлэ бэшэгэй журналистикын таhагай 5-дахи курсын 20 оюутан "Буряад үнэн" газетын редакцида, Буряадай гүрэнэй телерадиокомпанида декабриин 10-hаа 28 болотор практикаяа гараба. hуралсалай hүүлшын жэлэй практикын үедэ оюутад журналистын ажалтай дүтэ танилсаха гэhэн зорилготой юм.

Бидэ hарын туршада "Буряад үнэн" газетын редакцида хүдэлөөбди. "Буряад үнэнэй" хүдэлмэрилэгшэд бидэниие түрүүшын үдэрhөө hайнаар угтажа, хүн бүхэндэ ажаллаха эрхэ байдал олгоо. Даабаринуудые үгэжэ, тэрэнэй дүүргэлгэ хинажа, шалгажа байгаа. Бидэ найдаашье hаа, шалгаха хэрэг гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Зүг маанадта туhатай зүбшөөлн hонирхолтой даабарин хэрэгтэй гээшэ.

Тиин Шэнэ жэлээр "Бу үнэн"газетын хүдэлмэрилэгшэ амаршалха зуураа т газетэмнай үшөө hонин бол эдэбхитэй олон уншагша байхыень хүсэнэбди. Шэнэ ондо "Буряад үн редакциинхидта, журналис ажалтай танилсуулжа ба манай багша Любовь Михайл Балдуевада үнэн зүрхэнhөө э энхые хүсэжэ, гэр бүлэдэнь hайханиие, шэнэ жэлдэ hанаh бүтээжэ, hарбайhанаа б байхыень хүсэнэбди.

Б. ГЫНДЫНЦЫРЕН

оюу

Уянга

БАЯНХАН БЭШҮҮРЭЭ МАРТАХАГҮЙБ

Эхэ нютаг жэгтэй
Эльгэ зүрхыем эзэл
Элдин хоhгор дэлхэй
Эгээл hайханаар үзэг

Ц. Жимб

Минии түрэhэн багахан Гутай hуурин хөөрхэн, амгалан н болоно. Гутай хадаа холоhоо ерэhэн айлшадай зүрхые буля даб гэhээр hонирхуулдаг бэшэшье hаа, намдаа хододоол hайхан байдаг. Нютагшни өөрын эжы, абадал адли эльгэ зүрхэ юунhээш дүтэ, хайратай байна ха юм. Холо аяншалгаар гү, а тэрэ хари газараар ябахадаа, хүн түрэhэн тоонтоёо е hанадаг. Нютагаа бусахадаш, түрэhэн газаршни шамайе тан хулеэжэ байhандал үзэгдөөд, досоош амгалан, аажам болош

Зүрхэеэ сохилуулан, сээжээр дүүрэн баяртай гэртээ яара "Олон хүүгэдэйм хэниинь ерэбэб?" гэжэ эжым намаяа у хулеэнэ ха.

Эжым, эжымни, эжыхэмни!

Абаш хүхэ энеэдэн угтаха. Эдэ хоёрнай манаа хараха юунhээш ехээр баярладаг даа, хөөрхынүүд. Иимэл даа аба хоёр гээшэ! Бүхы наhаяа үри хүүгэдтээ үгэжэ, шарайень шэ эдээнээ хүл дээрэнь бодхоохо, хүн болгохо гэжэ бүхы наh оролдохо, түбхинэхэ. Эжы, абадаа ямар олон, баярай h үгэнүүдые хэлэхээр гээшэб!

Нютагаа hанахадам, жэрылдэhэн гэрнүүд, сабшалан саашань хүбхэгэр саhан доро дуураhан таряалан, ой тайга сэнхир огторгой доро амарна. Аажам, амгалан байдалые хоёр нохойн hаб-hоб хусалдахань, эрэ тахяагай тархяа э оглохонь, мүн лэ сагаан тооhо бурьюулан үнгэрhэн маш абяан таhалдуулна. Тээ саана бэгжэгэр шамбай бэетэй хүб морёор хатархань харагдаха.

Нютагаа бусахадаш, Торойн үндэр добо угтажа байдаг. үедэ эндэ 2-дохи бригада хүдэлдэг байгаа. Нарин-Гутай, Гутай гэhэн үргэлэй газарнуудтайбди. Урда бэедэнь амит дүрсэтэй Заряа хада холоhоо тобойн харагдадаг. Жэнхэни колхозой малай байрын газар, хойто тээнь сула ой модон. З Ехэ-Гутайгаа. Гутай баабайгаа тахидагбди. Энэ тахил бүхы гутайнхид, нютагhаа гаражa, зөөжэ ошоhон хүнүүд о суглардаг.

Мүнөө сагта дуратайшуул колхозhоо гараад, ферм ажахынуудые байгуулна. Нютагайхидни таряа тарижа, ногоо ургуулаад, үхэр малаа тэжээжэ, амар мэндэ ажа Иигээжэл урагшатай, гарзагүй ажаллахатнай болтогой!

Ажалша бүхэриг нютагаархидаа Шэнэ жэлээр амарш hайн hайханиие, ута наhатай, удаан жаргалтай байхыень х

Д. ДАГБА

БГУ-гай 5-дахи курсын о

ӨӨhЭДЫН ТАЛХАТАЙ

Тарбагатайн аймагай Барыкино hуурында үшөө нэгэ тээрмэ hаядаа худэлжэ захалхань. Тарбагатайн аймагай тээрмэшэд тухай суу холуур таранхай. Хүршэ Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай Хонхолын зоо мүн лэ энэ аймагта таряагаа татуулхаяа асардаг юм. Анатолий Федосеевич Дорофеев Ехэ-Куналейн тээрмын худэлмэришэн:

—Дайнай hүүлэй жэлнүүдтэ манай нютагайхид ходоо өөhэдын талхатай байдаг hэн. Мүнөөшье куналейнхид таряанай яhала hайн ургаса хуряагаа. Комбайнернуудта 25-30 центнер шэниисэ үгтөө. Мүнөө тэрэнээ ээлжээгээр татажа байна. Үлөөдэhөөрнь үхэр малаа түхэреэн жэлдээ эдеэлүүлнэ,—гэжэ хоорэнэ.

—Таряа татахада хэдытэ болодог юм?—гэжэ асуухадамнай:

—Манай ажахын худэлмэришэд нэгэ центнерэй түлөө 2097 түхэриг түлэгшэ. Зүгөөр ондоо тээhээ асарагшад 9700 түхэриг түлэхэ ёhотой. Сүүдхэдээ 60-аад центнер таряан татагдадаг гээшэ,—гэжэ тээрмэшэн харюусаба.

Эндэмнай ажалай ветеран Харлампий Иванович Рымарев ажаhуудаг юм. 20 гаран жэлдэ тээрмэдэ худэлhэн, тиимэhээ хэрэг гарабал, тэрээндэ хандадагбди.

С. ТЮЛЮКИН.

Декабриин 21-дэ Улаан-Удын 19-дэхи hуургуулиин буряад хэлэнэй кабинет соо 13 сагhаа 15 саг болотор ехэ хүлгөөтэй байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, тэндэ Н. Ч. Шабаевай "Энхэрэл" гэhэн помтой танилсалга болобо. hуургуулиин буряад хэлэнэй багшанарай эмхидхэhэн үдэшэдэ

ИИМЭ УУЛЗАЛГАНУУД hОНИРХОЛТОЙ

номой авторhаа гадна, поэт Б.Жанчипов хабаадаа, телевидениин уран hайханай дамжуулгын таhагайхид ерээ.

Энэ үдэшэлэн Н.Шабаевай шүлэгүүд, дуунууд зэдэлээ, айлшадта зорюулагдаhан хатарнууд гүйсэдхэгдөө. Эхин классайхидай нарьяса уншаhан "Тоолохомнай гү?" гэжэ багахан композици бултанай дура буляаhан байна. 8-9-дэхи классуудай басагад хүбүүдэй дуун, хатар, уран уншалга баhал баясуулаа hэн. Н.Шабаевай өөр тухайгаа хөөрэхыень сугларагшад ехэ hонирхон шагнаба. Энэ уулзалга ехэ дулаанаар, зохидоор үн гэжэ тэмдэглэхээр.

Иигэжэ уран зохёолш уулзахада, ехэ hонирх байна гэжэ үхибүүд хэлэ

Г-Х. ГУНЖИ

БГУ-гай V курсын о

БАГАШУУЛАЙ БАЯР

Шэнэ жэлэй гарахые хэн хэмнайшье хүлеэhээр үнинэй гээшэ. Илангаяа hургуулинуудай hурагшад шэнэ жэлэй эхинhээ үбэлэйнгөө амаралтада гаража, холо ойрын аяншалгануудые эмхидхэнэ. Харин хотын гү, али аймагуудай сад-яслинуудта ябадаг балшар үхибүүднай энэ үдэрэй ерэхые үглөө бүхэндэ хүлеэдэг гээшэ ааб даа.

Улаан-Үдэ хотын Шишковко hууринай 95-дахи яслида орохо́домнай, үхибүүд бултадаа шэнэ жэлэйнгээ угтамжын хубсаhахануудые үмдэнхэй, хүхюун баяртайнууд байгаа бэлэй. Эдэнэр бултадаа үлыэр, туужануудай баатарнуудай хубсаhануудые, амитадай багуудые үмдэнхэйнүүд.

- Манай яслида hууринаймнай үхибүүд 12 бүлэгтэ ябана. Бүлэг бүридэ хорёод үхибүүд тоологдоно, - гэжэ тус яслиие даагша Е. В. Камболина хоөрэнэ.

Үглөөнэй 10 час. Нэгэдэхи бүлэгэй 2-3 наhатай багашуул ёлкынгоо дэргэдэ сугларанхай. Хүбшэhөө асарагдаhан мантан томо хасуури модоной шэмэглэлнүүдые ехэтэл гоёшоон харана. Жабар Үбгэн, Сahан Хүүхэнэй айлшалан ерэхые хүлеэн, үүдэнэй нээгдэхэ бүри тиишээл эрьелдэхэ юм. Хүмүүжүүлэгшэ О. Н. Сарандова эдэнэрэйнгээ hанаа амаруулан, хасуурийн дэргэдэ элдэб янзын наада эмхидхэжэ, тэдэнээ hамааруулна. Тиигэhээршье байтар үхибүүдэй үнинэй хүлеэhэн айлшад - Сahан Хүүхэн Үнэгэн хоёр ехэ ашаатай шарга шэрэнхэй орожо ерэбэл даа.

- Үхибүүд, бидэнэртнай аяар холоhоо Шэнэ жэлээр таанадаа амаршалхаяа хүрэжэ ерэбэбди. Бултаниетнай hайндэрөөр амаршалнабди! - гэжэ Сahан Хүүхэнэй хэлэхэдэнь, үхибүүд "hайнта даа" гэлдэн шарьяа табилдан, альгаа ташана.

- Таанадай хэдтнай Ёлко тухай шүлэг гү, али дуу дуулахаар бэлэн бэ, гараа үргэгты! - гээд Сahан Хүүхэн асууна.

Дүрбэ-табан хүбүүд, басагад гараа үргэжэ, Шэнэ жэлэй Ёлко тухай шүлэгүүдые тоб байсахан сээжээр хэлэжэ, Сahан Хүүхэн, Үнэгэнэй баяр баясхаланда хүртэнэ. Тиин хоёр наhатай Алёша Борхонов, Аня Фёдорова, гурбатай Оля Зинина, Маша Коменданова гэгшэд Уран шүлэг уншahанайнгаа түлөө Сahан Хүүхэнэй гарhаа бэлэг сэлэг абажа баясана.

Энэ үдэр тус яслиин бүхы бүлэгүүдтэ Шэнэ жэлэй наада зугаа дэлгэгдэжэ, Үбгэн Жабар, Сahан Хүүхэнэй асарhан бэлэгүүдые абажа, балшар үхибүүднай үнинэй хүлеэhэн үдэрөө хүхюун сэнгэлигээр тэмдэглээ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Сahан Хүүхэн Үнэгэн хоёр үхибүүдые hайндэрөөрнь амаршална.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ
фототекст.

hЭРГЭГ БАЙЯЛ!

Үнгэрэгшэ жэлэй 11 hарын туршада республика дотор 2085 түймэр hүжэрhэн байна. Урда жэлтэй зэргэсүүлхэдэ, энэнь 18 ушараар олон болоно. Түймэрhөө боложо, 7 миллиард гаран түхэригэй материальна гарза хохидол ушаруулагдаа. 75 хүн түймэртэ наhа бараа гэжэ республикын түймэр саралгын албанай мэргэжэлтэд мэдээсэбэ.

Электро-түхеэрэлгэнүүдые ашаглаха дурим хазагайруулhанhаа, зорюута түймэр табилгаhаа, үхибүүдые харууhагүйгөөр пезшэнэй хажууда о́рхиhонhоо, hогтуугаар тамхи татаад, унтараангүй байhанhаа боложо, түймэрнүүд hүжэрhэн байна гээд элирүүлэгдээ.

Шэнэ жэлэй hайндэрэй үдэрнүүдтэ илангаяа болгоомжотой, hэргэг байхыетнай уряалнабди. Зон элдэб түхэлэй пиротехникэ, бенгалийн галнуудые хэрэглэхэ, мүн ёлкыг олон үнгын гэрэлтэйлаалтануудаар шэлэглэхэ дуратай. Галай аюулhаа hэргэг байял!

Т.ГУЛГЕНОВА.

НИГҮҮЛЭСХЫ СЭДЬХЭЛЭЙ УРЯАГААР

ЯДАРhАН ЗОНИИЕ ЭНХЭРЖЭ...

Республикымнай Улаан Хэрээhэнэй бүлгэм уласхоорондын статустай эмхи зургаан юм. Тиимэhээ хари гүрэнүүдэй Улаан Хэрээhэнэй бүлгэмүүдтэй харилсаа холбоо тогтоонхой. Жэшээнь, гурбан жэлэй туршада "hаналаа нэгэдэлгэ" гэhэн уласхоорондын программаар хари гүрэнүүдhээ гуманитарна туhаламжа ерэжэ байгаа. Медикаментүүд, капельницанууд болон бусад эмшэлгын түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд түлөөhэгүйгөөр ольгээгдэдэг hэн. Эдэ бүгэдэ эмшэлгын эмхи зургаануудта гараагдаhан гээшэ.

- Үнгэрhэн 1995 оной туршада республикадамнай манай үүлгэмэй медицинскэ туhаламжын 3 пункт хүдэлөө. Илангаяа Загорск посёлогой пункт эдэбхитэй hайнаар үдэлөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Поликлиникэдэ ошожо, олон зоноор обооролдожо, ута элжээндэ хүлеэжэ байнгүй, манай бүлгэмэй медицинскэ туhаламжын пунктда хандаад, наhатай зон ямаршье элжээгүйгөөр бэеэ аргалуулдаг юм.

Юрэ хөөрэлдэхын, үетэнөөрөө аятайгаар харилсахын тула наhажаал зон заримдаа эндэ ерэдэг. Пунктда хүдэлдэг манай хүдэлмэрилэгшэдэй, медсестрануудай урин налгайгаар тэдэниие уттажа байдаг хадань наhатайшуул эндэ дуратайгаар ерэнэ ха юм, - гэжэ Улаан Хэрээhэнэй бүлгэмэй Республиканска комитедэй түрүүлэгшэ В.П.Балданова хөөрэбэ.

Үнгэрhэн жэлдэ Германийн Улаан Хэрээhэнэй бүлгэм эдэ гурбан пунктнуудта медицинскэ эрхим хэрэгсэлнүүдые, тусхай түхеэрэлгэнүүдые бэлэглээ hэн. Швейцариин Улаан Хэрээhэнэй бүлгэм республикымнай нигүүлэсхы ажалтанда мүнгэн тэдхэмжэ үзүүлдэг байhанаа болёо. Гэбэшье урмагүй заахан салин абадаг тус бүлгэмэй медсестранууд ажалаа орхингүй, хүшэр сагта ядарhан зондо туhа хүргэhөөр. Шэнэ 1996 ондо энэрхы сэдьхэлтэй тэдэнэртэ бүхы hайн hайханиие хүсэнэбди.

Т. САМБЯЛОВА.

ИЛАГШАДАЙ ТООДО

Уран зохёолшо Надежда Карлова Ярославль хотын "Провинциальная литературная газета" hониной соносхоhон конкурсдо амжалтатай хабаадаба. Тус конкурсдо рассказуудайнгаа суглуулбари эльгээhэн байгаа. Мүнөө Ярославльhаа баяртай мэдээсэл ерэбэ. Надежда Карлова илагшадай тоодо орожо, ерэхэ жэлэй январиин 16-20-до үнгэргэгдэхэ бүхэроссин залуу уран зохёолшодой зүблөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө.

Е. ЦЫБЕНОВА.

ГУШАН ЖЭЛ СОО БУРЬЯЛhААР...

Баршад хёмороотой энэ сагта баяр ёhололой үдэшэнүүдые, hайндэрнүүдые үнгэргэхэнь бэрхэтэй болоходонь, харамтайшье байна даа. Тиигээд мүнөө бүхы хамаг юумые мүнгэнэй эзэмдэхээр болоод байhан үедэ мэдээжэ хүнүүднай, наагууршье, саагууршье суурхаhан ансамбльнууднай ойн баярай гү, али ямар нэгэ hайндэрөө тон зохидоор, зоной баясахаар үнгэргэхэ гэхэдээ, спонсорнуудые бэдэрхэ баатай болоно. Буряадай хүдөө ажахын академиин оюутадай арадай хатар нааданай "Алтан булаг" ансамбль ямаршьеб арга оложо, үнгэрhэн декабриин 21-дэ дээдэ hургуулиингаа актова зал соо 30 жэлэйнгээ ойн баярта зорюулагдаhан баяр ёhололой үдэшэ үнгэргэбэ. Харин оюутад мүнгэ алтаар дуталдаагүй бэшэ гэжэ ойлгосотой.

Аяар гушан жэлэй саада тээ Павел Исаевич Бомштейн, Пүрбэ Аюшеевич Аюржанаев гэгшэдэй хүсэл оролдолгоор тус ансамбль эмхидхэгдээ бэлэй. Харин тон үндэhэн эхисэ ансамбль Ф.Ивановой хүтэлбэри доро эмхидхэгдэжэ хатар, дуунай бүлэгhөө 50-яад онуудта бии болоо гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Мүнөө "Алтан Булагай" хүтэлбэрилэгшэ, балетмейстер, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Валентина Ивановна Шахова юм. Энэ ехэ ансамбль хүтэлбэрилхэ гээшэмнай бэлэхэншье ажал бэшэ даа. Россин Федерациин болон Буряадай соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшын нэрэ зэргэдэ хүртэhэн, мэдээжэ композитор, ансамблиин хормейстер Владимир Дашиевич Дамбаев Валентина Ивановнагай энэ ажалда түшэг тулгууринь болоно.

"Алтан Булагай" хатар дуунуудгүй ямар үдэшэ үнгэрхэ hэм даа. Ансамбльтай түрүүшынхиеэ танилсахаа гү, али үнинэй танил ээлжээтэ шэнэ концертыень хаража баясахаяа ерэhэн зон, илангаяа залуушуул халуун альга ташалгаараа энэ үдэшэ артистнуудые уттаа.

Валентина Шахова Владимир Дамбаев хоёрой эндэ хүдэлхэеэ ерэhээр "Алтан Булаг" шэнэ-шэнэ хатар дуунуудаараа хүн зоноо баясуулна. Эдэнэй ашаар "Алтан Булагнай" орон соогуураа, мүн Румыни, Болгари, Польшоор бэлиг шадабарияа харуулhан байна.

Энэ үдэшэ манай Буряадай мэдээжэ уран зохёолшодой ба композиторнуудай, нэрлэбэл, Гунга Чимитов, Николай Дамдинов, Анатолий Андреев, Владлен Пантаев, Владимир Дамбаев гэгшэдэй зохёоhон гоё дуунууд зэдэлээ. Мүн тиихэдэ Валентина Шаховагай найруулан бүтээhэн коряк хатарай премьерэ "Алтан Булагай" харагшадтаа бэлэгынь болобо. Дэлхэйн арадуудай олон тоото хатарнуудые залуу хүбүүд, басагадай гүйсэдхэхэдэнь, сэдьхэл хүлгэмөөр гоё байгаа hэн даа.

"Алтан Булагай" 30 жэлэйнь ойн баяраар олон айлшад, тэдэнэй тоодо Валентина Ивановнагай урид хүдэлhэн "Вдохновение" гэhэн бальна хатарай ансамблиин шабинарайнь шабинар гоё хатар гүйсэдхэжэ амаршалаа.

Буряадай хүдөө ажахын академиин факультет бүхэнэй деканууд "Алтан Булагые" ойнь баяраар халуунаар амаршалаад, мүнгэн бэлэг баряа. Үдэшын түгэсхэлдэ ансамблиин эгээн эдэбхитэйшүүлдэ мүнгэнэй дээжэhээ тус академиин оюутадай профком барюулба.

Энэ хүндэ хүшэр сагта "Алтан Булагнай" шэнэ гоё hайхан дуунуудаараа, хатараараа зоноо баясуулжа, шэнэ hайхан программа бэлдэжэ, бүри шангаар, эршэтэйгээр бурьялан, шэнэ нэрэнүүдые тодоруулжа, уран бэлигээ хүгжөөжэ байхыень хүсэнэбди.

Р. ЕШОНОВ,
Л. ГЫРГЕНОВ,
БГУ-гай 5-дахи курсын оюутад.

"НАРАН ТУЯА" ДУУДАНА

Яруунын аймагай Соёлой ордон соо эдэ үдэрнүүд ехэ үлгөөтэй. Ушарынь хэлэхэдэ, Шэнэ жэлэй hайндэрнүүд эндэ үнгэргэгдэнэ. Жэшээнь, эндэ хурим түрэ, үндэр наhатай зологшодой hайндэрнүүд тусхай захилай ёhоор эмхидхэгдэнэ. Тиихэдэ "Ногоон гал" гэhэн үдэшэ таhалгаряагүй эмхидхэгдэжэ, тосхоной хүн зониие баясуулдаг болоо.

- hурагшадай үбэлэй амаралтын үедэ "Наранай туяа" гэhэн конкурс эмхидхэгдэхээр хараалагдана, - гэжэ тус ордоной Уран hайханай бүлгэмые хүтэлбэрилэгшэ О. Г. Киршина хөөрөө гэн.

Б. ДОРЖИЕВ.

ШЭДИТЭ ОЙН БАЯР

Уриханаар энеэбхилhэн эхэнэрнүүд, яаралгүй hайхан хүгжэм, үзэсхэлэн гоёор шэмэглэгдэhэн ута гэгшын стол, киногой 100 жэлэй ойгоор амаршалhан үгэнүүдтэй ханадахи плакадууд, hайндэрэй байдалhаа нюдэндөө галтай болоhон олон зон "Прогресс" кинотеатрай фойе соо маанадые уттажа байгаа hэн. Киногой 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан hайндэрэй үдэшэдэ сугларагшадай дунда Буряадай элитэ артистнар, киногой эблэлэй хүтэлбэрилэгшэд, ажалай ветерануд, аймагуудhаа ерэhэн залуушуул. Улаан зал соо ороходо, үнгэрhэн саг руу шагаahандли hанагдана. Эндэ эжы абанараймнай залуугай кино-зурагуудhаа эхилээд, hүүлэй жэлнүүдэй соносхолнууд үлгөөтэй. Танил, дүтэ болоhон артистнараймнай дүрсэнүүд, мартагдашагүй зурагууд. Экранай доро киногой дурасхаалда зорюулагдаhан гал улаан сэсэгүүд.

- Амар мэндэ, хүндэтэ нүхэд! Мүнөөдэр бидэ айхабтар ехэ hайндэр тэмдэглэхэеэ сугларбабди. Энэ хадаа дэлхэй дээрэхи шэдинүүдэй нэгэн болохо - киногой 100 жэлэй ой гэшэ. 1895 ондо Парижай Капуцинтанай бульварта оршодог "Грант-кафе" соohоо бүхы юумэн эхилээ hэн. Эндэ эгээл түрүүшын хүн зондо кино харуулагдаhан байна. Тэрэ гэhээр 100 жэл үнгэрөө, - гэзэ "Прогресс" кинотеатрай директор Е. Д. Будажапова үдэшые нээбэ.

1995 он түхэреэн ойн баяраар баян байгаа. Манай Буряадай элитэ хүбүүн, дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоhон актёр В. Инкижиновэй 100 жэлэй ой баhа мүнөө жэл тэмдэглэгдэнэ ха юм, гэжэ республикын соёлой министрэй орлогшо А. М. Майорова тэмдэглэhэн байна. Саашань киногой Буряад орондо нэбтэрhэнэй түүхэ тухай тобшохоноор тэрэ хөөрэбэ. Түрүүшын сеанс 1897 ондо Хяагтада Синицын гэжэ хүпеэс хүн харуулhан байгаа. hүүлдэнь 2-3 жэлhээ "иллюзионууд" (тэрэ үеын кинотеатрнууд) нээгдэжэ эхилээ. Удын-Байшанда түрүүшын иллюзион 1908 ондо нээгдээ hэн. 70-аад онуудта Буряадтамнай 30-аад кинотеатр бии боложо, жэлдээ 25 миллион хүн кино хараха аргатай болоо hэн. Буряад кинематографистнууд Г. Цыденжапов ("Хүбшэдэ болоhон ушар"), А. Итыгилов ("Булад яажа хатуужааб"), А. Дашиев ("Аалин байдалай оог"), Б. Халзанов ("Агтай арсын анхинаан", "hүүлшын намналга") гэгшэд түрэл нютагаа суурхуулhан байна.

Мүнөө республикын киногой эблэлдэ 1500 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй заримыень нэрлэхэ болоо hаа, К. Е. Маслов, Г. Ф. Иваненко, А. И. Зарубин, В. Л. Помытов, Е. Г. Шабельская, Г. Ж. Бадмацыренов гээд тоолонобди. Эдэл ажалша зоной ашаар киномнай "амилhан " зандаа.

Экран дээрэ - бултанда мэдээжэ, дүтэ болоhон кадрнууд. Удаань нёдондо бии болоhон В. Инкижиновэй ниитын жасын түрүүлэгшэ В. А. Агалова үгэ хэлэбэ.

- Валерий Инкижинов хадаа Боохондо багшанарай бүлэдэ түрэhэн байна. Мейерхольдын студида актёрой мэргэжэлдэ hураа. Эгээл түрүүшынхеэ Всеволод Пудовкиной "Чингис хаанай үри hадаhан" гэжэ дуугардаггүй фильмдэ гол геройн дүрэ гаргаhан байна. Хилын саана гараhанhаань хойшо Инкижинов тухай хэлэгдэхэеэ болиhон юм. Тэрэнэй наадаhан фильмүүдэй титрнүүд соо нэрыеньшье бэшэдэггүй байгаа. Мүнөө, аяар 60-аад жэлэй удаа, нэрэнь маанадта бусаагдаба гээшэ. Манай жаса энэ талаар шэнжэлгын, бэдэрэлгын ехэ ажал ябуулна. Саашадаа Валерий Инкижиновэй музей нээхээр хараалaнхайбди. Тиимэhээ та бүгэдэниие материал суглуулгадамнай туhалхыетнай гуйнабди...

В. Инкижинов тухай хөөрөө эрдэмтэн Е. А. Голубев үргэлжэлүүлбэ:

- Энэ хүмнай хадаа дэлхэйн агууехэ актёрнуудай нэгэн. Францида байха үедөө Валерий Инкижинов 30 гаран фильмдэ наадаhан байна. Тиихэдээ Бардо, Гарбо, Бельмондо гэхэ зэргын киногой түүхэ домогто ороhон актёрнуудтай суг хүдэлhэн юм. Ромен Роллан Инкижиновые мүнөө үеын элитэ ажал ябуулагшадай нэгэн гэжэ нэрлэhэн байна.

Экранда - В. Инкижиновэй наадаhан фильмүүдhээ хэhэгүүд. Танил зурагууд, түрэл нюурнууд. Нэгэниинь - Буряадай гүрэнэй драмын театрай артистка Л. Егорова.

"Би Арья Дашиевай 5 фильмдэ наадаха золтой байhан байнаб. Тиихэ үедөө Смоктуновский, Ливанов мэтын мэдээжэ актёрнуудтай танилсаха жаргалтай байгааб. Тэрэ саг тухай намда ехэл hайн дурасхаалнууд үлэнхэй", гэжэ Россин Федерациин арадай артист М. Елбонов хөөрэбэ. Удаань Буряадаймнай бэлигтэй хоёр артистнар сугларагшадта hайндэрэй бэлэг болгон "Минии нютаг" гэжэ дуу дуулаба.

Экран дээрэ - баhал мэдээжэ кадрнууд - Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн.

Бүхы ветерануудта "Смуглянка" гэжэ фронтовигуудай дуратай дууе эмхидхэгшэд экранhаа зорюулба.

Тиихэ зуура "киношод" өөhэдынгөө "эндэхи шатын" ойн баяр тухай баhа мартаагүй. "Прогресс" кинотеатрай нээгдэhээр 60 жэлэй ойн баяраар тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдые халуунаар амаршалаад, И. И. Левшенкова "прогрессэйхидтэ" час бэлэглэбэ. Оркестр хүгжэм дуугаа бариба.

Дэлхэйн киногой 100 жэлэй ойн hайндэр оперо болон баледэй, буряад драмын театрнуудай артистнарай хабаадалгатай багахан концертээр түгэсөө.

Олонхи сугларагшад тус үдэшын ехэ hонирхолтой, хэрэгтэй байhыень тэмдэглэhэн байна. Теэд баhа "медалиин ара тала" гэжэ байдаг. Нэн түрүүн кинотеатр соо хүйтэн байhаниинь үдэшын эрхэ байдалые аргагүй доошолуулаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэрээнhээ гадна, энэ ойн баярай бэлэдхэлдэ олон дутагдалнууд байhан байна. Энэ хадаа гол түлэб засагай дээдэ зургаануудай тус үйлэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандалга болоно. Үнэн дээрэнь хараад үзэбэл, hайндэр хэдыхэн эмхидхэгшэдэй аша туhаар лэ бэелүүлэгдээ бшуу. "Дээрэhээ" мүнгэншье үгтөөгүй, соёлой министрэй орлогшоhоо ондоо уригдаhан хүнүүдшье ерээгүй. Сасуулгын түлөө хэлэхэ болоо hаа, Яхадта тус ойн баярые тэмдэглэлгэдэ 360 миллион түхэриг гаргашалагдаhан байха юм. Энэнь үгэ дуугүйгөөр бүхы юумые гэршэлнэ бээ даа..

Тиигэбэшье... Дэлхэйн шэдинүүдэй нэгэн болохо - киногой, "киношодой" hайндэр сэдьхэлдэ баяр, нюдэндэ хужар үзүүлээ гэжэ тэмдэглэхээр.

Г-Х. ГУНЖИТОВА,
Н. ЦЫБИКОВА,
БГУ-гай
5-дахи курсын
оюутад.

СПОРТЫН ЗАЛ СОО.

Д. Б. БАЗАРЖАПОВА-ЛИНХОВОИН

Ажалай ветеран, үнинэй багша Долгор Базаровна Базаржапова-Линховоин байгша оной январиин 3-да наhа бараба. Долгор Базаровна Базаржапова-Линховоин 1909 ондо Агын волостиин Табтаанай нютагта түрэhэн байгаа. Долоо наhатайдаа нютагайнгаа эхин hургуулида ороhон юм. Удаань Агын II шатын hургуули дүүргэhэнэй hүүлээр Дээдэ-Үдэ хотын багшанарай техникум түгэсхэжэ, ойро зуура багшалhанай удаа 1935 ондо Ленинградай Герцен нэрэмжэтэ институдта ороб

Тус институдаа 1940 о амжалтатайгаар дүүргэ Зэдын аймагай Петропавлов дунда hургуулида багшал эльгээгдэбэ. 1942 ондо нюта бусажа, Табтаанайн ду hургуулида багша директорээр ажаллаа. 1 онhоо, Дулдаргын райо арадай гэгээрэлэй таhан инспекторээр хүдэлhэн ба

1946 онhоо Бур Республикын Оронгын, Доо Бургалтайн ду hургуулинуудта хүдэлhэн Олон жэлдэ аша габьяатай хүдэлhэнэйнь түлөө "1941-1 онуудта шэн габьяатайг ажаллаhанай түлөө" медал шагнагданхай, Буряадай АС эй hургуулиин габьята багш хүндэтэ нэрэ зэргэтэй, бэшэшье шагна тэмдэгүүдтэй. Бүхы наhа ургажа ябаа үетэндэ зорюул хүндэтэ багшын, хүгшэн эж гэрэлтэ үдэрые, арюун hай дурасхаалые түрэлхидынь, шабинарынь, нүхэд хэзээдэшье мартахагүй.

Бүлэг нүхэд

Декабриин хүйтэн үдэшэ залуу эхэнэр ажалайнгаа hүүлдэ гэртээ ошохо гэжэ автобусто hууба. Автобус соо хүн зон дүүрэн, шахасалдаан, шууяан. Арай гэжэ багтажа ороhон эхэнэр хэды буудалай үнгэрhэн хойно дадажа, hуурияа оложо зогсоно. Эсэшэнхэй. Гартань сүүмхээр дүүрэн эдеэ хоол. Үхибүүндээ яагаад шэнэ дэгэл абахаб гэhэн hанаанда абтан, сонхо руу щэртэнэ.

Гэнтэ малгайнь дээшээ үргэгдөөд, гэдэргээ буушаба. Сошоhоо эхэнэрэй эрьелдэн харахада, урдаhаань нэгэ үндэр солдат хүбүүн энеэбхилэн: "Айшаба гүт?"-гэзэ, миhэрэн хараад байба. Энеэбхилжэ байhан залуу солдат хүбүүе харахадаа, малгайнгаа hууридаа бусаhандань hанаагаа амаржа, тэрэ солдадтайгаа хүнгэн бэшэ байдал тухай хөөрэлдэhөөр өөрынгөө буудал хүрэжэ ерэбэ.

Гэртээ ороод, нүхэртөө болоhон ушараа, сошоод абаhанаа энеэжэ байжа хөөрэбэ.

- Тиихэдээ юундэ тархи дээрэшни солдат малгай байна гээшэб? Тэрэ залуу хүбүүнтэй булган малгайгаа андалдаба гүш? - гэжэ нүхэрынь гайхаба.

Ойлгонгүй зогсоhон эхэнэрэй малгайгаа абажа харахадань, тэрэнь хуушаhан солдат малгай байбал даа...

Л.ГЫРГЕНОВ,
БГУ-гай V курсын оюутан.

Болоhон ушар

"МАЛГАЙГАА АНДАЛДАБА ГҮШ?"

Хүгшэн эжынь—Бур Республикын hургуулиин габья багша

Долгор Базаровна

БАЗАРЖАПОВА-ЛИНХОВОИН

наhа бараhан ушараар Бур Республикын Соёлой министерс Буряадай оперо болон бале академическэ театрай ур hайханай хүтэлбэрилэгшэ, Рос Федерациин габьята артис Д. Л. Линховоиндо гүнэгы шана гашуудалаа мэдүүлнэ.

Байгша оной январиин 8 үглөөнэй 8-10 сагта Ербаноо нэрэмжэтэ үйлсын 20 "а" гэрэ дахи байраhаа хүдөөлүүлэгдэхэ

(Газетымнай удаад дугаар январиин 10-да гар

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редакторай орлогшо П. Н. НИМАЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б. М. Ж. (харюусалгата секретарь), ОЧИРОВ С. Д., ПИНТАЕВ В. Н. (хэблэлэй директор), С. Д. РИНЧИНОВ (редакторай орлогшо), ЦЫРЕНДОРЖИЕВ Ц. Б. (редактор), САМБЯЛОВА Т. В.

Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудаhан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэhэг 4000. Хэблэлдэ тушаагдаhан саг 17.00.

Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэблэгдээ. Директорэйнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтаhхай. Заказ №4.

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмныи - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретариин - 2-50-52, секретариадай - 2-60-91, таhагуу ниитын-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон hургуулинуудай - 2-60-2 (даагшань), 2-57-63, олониитын хүдэлмэриин ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Ман корреспондентнүүд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.

" Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.